

KURIKULUM ZA RAZVOJ STROKOVNEGA KOMPETENCE ZA PREDŠOLSKO VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

**Branislav Pupala, Dana Masaryková,
Jana Fusková, Réka Kissné Zsámboki (urednici)**

KURIKULUM ZA RAZVOJ STROKOVNEGA KOMPETENCE ZA PREDŠOLSKO VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

**Branislav Pupala, Dana Masaryková,
Jana Fusková, Réka Kissné Zsámboki (ur.)**

Project 2020-1-SK01-KA201-078304

Program za razvoj strokovnih zmogljivosti za
predšolsko vzgojo in varstvo

RAABE

Uredništvo:

Branislav Pupala
Dana Masaryková
Jana Fusková
Réka Kissné Zsámboki

Avtorji:

Emil Buzov
Jana Fusková
Arianna Kitzinger
Gergana Krasteva
Dana Masaryková
Branislav Pupala
Darija Skubic
László Varga
Marcela Batistič Zorec
Réka Kissné Zsámboki

Grafični oblikovalec:

Lucia Horineková

Izdal je:

Dr. Josef Raabe Slovensko, s.r.o. na zahtevo Univerze v Trnavi

Izdaja: prva

Leto izdaje: 2023

Project 2020-1-SK01-KA201-078304

Program za razvoj strokovnih zmogljivosti za predšolsko vzgojo in varstvo

Publikacija je izšla v okviru projekta Erasmus+ "Program za razvoj strokovnih zmogljivosti za predšolsko vzgojo in varstvo" pod številko 2020-1-SK01-KA201-078304 v obdobju od 20. decembra 2020 do ^{19.} decembra 2023.

Izjava o omejitvi odgovornosti: Evropska komisija kot podpornik te publikacije ne prevzema odgovornosti za vsebino mnenja avtorjev in Evropska komisija ni odgovorna za kakršno koli nadaljnjo uporabo informacij, ki jih vsebuje ta publikacija.

VSEBINA

UVOD	4
OKOLJE IN FIZIČNI PROSTOR	7
UČNI NAČRT IN PEDAGOGIKA	15
VZGOJITELJI IN SKRBNIKI V ZGODNJEM OTROŠTVU.	23
PARTNERSTVA Z DRUŽINAMI IN SKUPNOSTMI.	33
MAJHNI OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI	43

UVOD

V zadnjih desetletjih se po vsem svetu veliko pozornosti namenja zgodnjemu varstvu in predšolski vzgoji, ki doživlja velik razvoj. Med državami so še vedno velike razlike pri zagotavljanju obsega in kakovosti varstva otrok v zgodnjem in predšolskem obdobju, vsi otroci pa niso deležni enako kakovostnega varstva in vzgoje. Kljub temu so prizadevanja za napredek očitna, in sicer na lokalni in regionalni ravni, nedvomno pa tudi v okviru globalnih mednarodnih pobud in politik.

Razvoj in kakovost zgodnjega varstva in predšolske vzgoje sta povezana s profesionalizacijo izvajalcev, stopnja njihove profesionalnosti pa je tudi pogoj in kazalnik ravni zagotavljanja te storitve. Na področju zgodnjega varstva in predšolske vzgoje se intenzivno kopičijo nova znanja, na katerih se trenutno gradi stroka in ki postajajo del strokovnega profila in kompetenc tistih, ki delajo na tem področju v pedagoških ali drugih podpornih poklicih. Učitelji, vzgojitelji in izvajalci storitev na področju predšolske vzgoje in varstva se na svoj poklic pripravljajo v začetnih izobraževalnih programih, ki so začetek poklica, kjer pa se njihov profesionalni razvoj ne konča, temveč šele začne. Svoje poklicne kompetence nato gradijo v praktičnih dejavnostih ter ob spremljavi in podpori različnih programov profesionalnega razvoja, ki vzdržujejo, inno- vajo in izboljšujejo njihove poklicne kompetence v skladu z njihovimi potrebami ter novim znanjem, ki nastaja in se prenaša na določenem področju. Čeprav na področju zgodnjega varstva in predšolske vzgoje delajo delavci z različnimi stopnjami formalne izobrazbe ali z različnimi poklicnimi profili, nedvomno obstajajo jedra znanja, ki veljajo za vse, ki delajo na tem področju in se z njim poklicno identificirajo.

To gradivo je eden od osnovnih rezultatov projekta mednarodnega sodelovanja Erasmus+ z naslovom *Program za razvoj strokovne usposobljenosti za zgodnjo vzgojo in varstvo otrok*, pri katerem so sodelovali strokovnjaki s področja zgodnjega varstva in predšolske vzgoje z univerz štirih evropskih držav: Trnava (Slovaška), Univerza v Sopronu (Madžarska), Univerza v Veliko Tarnovu (Bolgarija) in Univerza v Ljubljani (Slovenija) ter sodelujoči vrtci v teh državah. Gre za izdelek, ki poskuša zagotoviti okvirni kurikulum strokovnega razvoja za strokovnjake, ki delajo na področju storitev zgodnjega varstva in predšolske vzgoje in ki predstavlja izbor trenutnega temeljnega znanja tega področja ter s pomočjo katerega se gradijo potrebne poklicne kompetence strokovnjakov, ki delajo na zadevnem področju na različnih položajih.

Ta dokument nosi naslov *Kurikulum za razvoj poklicnih kompetenc za predšolsko vzgojo in izobraževanje* in je sklop učnih načrtov, namenjenih razvoju poklicnih kompetenc pri delu z otroki zgodnjega in predšolskega obdobja v institucionalnem okolju jasli in vrtcev. Gradivo temelji na sistemu modulov, kar pomeni, da je njegova vsebina razdeljena na posamezne tematske module, ki so naslednji:

1. Okolje in fizični prostor
2. Učni načrt in pedagogika
3. vzgojitelji in skrbniki v zgodnjem otroštvu
4. Partnerstva z družinami in skupnostmi
5. Majhni otroci s posebnimi potrebami

Izbira modulov ni bila naključna. Posebej se ujema s tematičnimi enotami splošno znanega ocenjevalnega orodja ACEI GGA - *Global Guidelines Assessment for Quality Improvements in Early Childhood Education* (Global Guidelines for the Education and Care of Young Children - Childhood Education International (ceinternational1892.org), ki povezuje uveljavljene razponi kazalnikov kakovosti predšolske vzgoje s strokovnimi kompetencami strokovnjakov, ki delujejo v tej službi. Hkrati so potrjene povezave med vsebinami strokovnega izobraževanja in ključnimi dejavniki, ki določajo kakovostno in učinkovito delo z majhnimi otroki.

Vsak modul tega programa je obdelan tako, da vsebuje osnovne značilnosti teme modula, opredeljuje učne izide (znanje in spretnosti), ki jih je mogoče doseči z zaključkom izobraževanja v danem modulu, ter vsebino/učni načrt modula. Razdeljen je na tematske enote, ki so podrobno opisane in opredeljene. Vsak modul se konča z izborom ustreznih besedilnih virov, ki so na voljo na spletu v angleškem jeziku, tako da je vsak modul na voljo v mednarodno uporabljenem jeziku in ni omejen na lokalne vire. Seveda lahko vire v drugih jezikih dopolnijo uporabniki modulov ali celotnega programa. Viri lahko služijo kot neposredno študijsko gradivo, lahko pa so tudi podlaga za pripravo poenostavljenega študijskega gradiva. Vse to je odvisno od tega, za kakšne namene in za katere ciljne skupine se bodo učni program ali njegovi posamezni moduli uporabljali.

Program naj bi bil prilagodljiv in prilagodljiv. Uporablja se lahko kot celota ali pa se kateri koli od obdelanih modulov uporablja ločeno ali v kombinaciji z drugimi. To je odvisno od izobraževalnih potreb in interesov uporabnikov ali izvajalcev izobraževanja. Program lahko služi kot osnova ali navdih pri oblikovanju programov začetnega strokovnega izobraževanja ali pri oblikovanju programov strokovnega izpopolnjevanja delavcev na področju zgodnjega varstva in predšolske vzgoje. Glede učnih ciljev je program maksimalno zastavljen, vendar je mogoče te cilje zmanjšati ali jih prilagoditi izobraževalnim potrebam tistih, za katere je pro-

UVOD

gram ali njegov del se uporabi. Prilagoditi ga je mogoče tako, da se na njegovi podlagi izvajajo dolgoročni in kratkoročni strokovni izobraževalni tečaji.

Program je delo mednarodne skupine, ima nadregionalni značaj in odraža evropske izkušnje in realnost, ki temeljijo na trenutnem svetovnem znanju na tem področju. Ni vezan na posebne nacionalne politike na področju zgodnjega varstva in predšolske vzgoje. S tega vidika je torej univerzalen in odprt tudi v smislu dopolnjevanja lokalno vezanega znanja in potreb.

Kot že omenjeno, je gradivo rezultat skupnega dela akademikov in praktikov na področju predšolske vzgoje iz Slovaške, Madžarske, Bolgarije in Slovenije, poleg tega pa tudi uredniškega dela avtorjev Branislava Pupale, Dana Masaryková, Jana Fusková (Slovaška) in Réka Kissné Zsámboki (Madžarska) soavtorji dokumenta Arianna Kitzinger, László Varga (Madžarska), Emil Buzov, Gergana Krasteva (Bolgarija), Darija Skubic in Marcela Batistič-Zorec (Slovenija).

Uredništvo

PODROBNOSTI MODULA	
Naslov modula	OKOLJE IN FIZIČNI PROSTOR
Opis modula	Socializacija in izobraževanje nista le intelektualna in interaktivna dejavnost, ki poteka v medosebni komunikaciji na podlagi kurikularnih predpostavk, temveč se odvija v fizičnem prostoru, okolju in času, ki neposredno in posredno vplivajo na socializacijo in izobraževanje. Prostor, materialno in fizično okolje ter časovno zaporedje predšolske vzgoje imajo poseben socializacijski vpliv na otrokov razvoj, ki je tako močan, da ga včasih imenujejo "skriti" ali "tretji" učitelj. S fizičnim okoljem tu poleg širšega okolja in kraja, kjer otroci živijo, mislimo predvsem na arhitekturno ureditev okolja (stavbe vrtca, notranja organizacija prostorov, igralnice, hodniki, toaletni kотиčki, jedilnice, prehodni prostori), zunanje prostore (igrišča, šolski vrtovi, povezave z okolico) ter na materialno opremo učilnic in drugih prostorov, ki ustvarjajo lastno učno okolje. Ta modul obravnava teme, povezane z vplivom fizičnega okolja na socializacijo otrok v zgodnji vzgoji in izobraževanju. Dejansko se razkriva "skriti kurikulum", ki izhaja iz organizacije prostorskih pogojev izobraževanja z vplivom na fizično socializacijo, kognitivni in čustveni razvoj, v povezavi z varnostjo otrok, zagotavljanjem njihovega zadovoljstva, dobrega počutja in zdravja. Modul ponuja tudi orodja za opazovanje, vrednotenje in oblikovanje fizičnega in materialnega okolja v skladu s potrebami usposobljenega izvajalca predšolske vzgoje in izobraževanja. Modul se opira predvsem na znanje, ki ga ponuja raziskovalni tok "prostorskih študij" v ponovnem iskanju predšolske vzgoje. Cilj je zagotoviti najnovejša znanja s tega področja in okrepiti sposobnost delavcev, da sodelujejo pri oblikovanju kakovostnega fizičnega okolja, njegovi ustrezni organizaciji, tako da bo spodbudno in razvojno vplivalo na otroke.

UČNI REZULTATI MODULA (znanje in spretnosti)	
Po uspešnem zaključku tega modula bo študent znal:	
L01	razumevanje vpliva fizičnega okolja in prostora na socializacijo, razvoj in izobraževanje otrok, razumevanje prostora kot "skritega" učitelja.
L02	Oblikovanje in ustvarjanje fizičnega okolja v učilnici in okolici, ki je varno in spodbudno ter zagotavlja zdravo in srečno bivanje otrok.
L03	razumevanje in uporaba arhitekturnih rešitev prostorov kot dejavnik socializacije s svojimi spodbujevalnimi in zaviralnimi dejavniki.
L04	Organizirati notranje in zunanje prostorske pogoje tako, da omogočajo učinkovito komunikacijo in interakcijo med otroki, med učiteljem in otroki, omogočiti uravnotežene možnosti za spontane in organizirane dejavnosti, avtonomijo, intimnost in socialno aktivnost otroka.
L05	Uskladiti prostorsko organizacijo okolja v skladu s spodbujanjem in organizacijo gibanje otrok, njihovo telesno socializacijo, estetski, kognitivni in čustveni razvoj.
L06	Ocenite in zagotovite gradivo, ki je varno, stimulatивно, omogoča aktivno igro, spodbuja razmišljanje in pozitivna čustva ter je primerno različnim otrokovim sposobnostim.
L07	Zagotoviti higienske pogoje za socializacijo, razvoj in izobraževanje, ki ustrezajo potrebam otrok, ustrezne higienske standarde in jih znati oceniti z vidika zadovoljstva otrok, njihove varnosti in zdravja.
L08	Spodbujajte sodelovanje otrok pri urejanju in urejanju okolja.
L09	Opazujte lastnosti prostora in fizičnega okolja s položaja tretje osebe (raziskovalca).
L010	Uporabite razpoložljive lestvice in orodja za ocenjevanje kakovosti fizičnega okolja.

OKVIRNA VSEBINA (SEZNAM OBRAVNAVANIH TEM)

Podroben učni načrt in anotacija vsebine

- **Prostor in kraj v zgodnjem izobraževanju**

Individualni, družbeni in fizični prostor kot trije dejavniki materialnosti okolja. Prostor in prostor v procesu socializacije, oblikovanju otrokove identitete, njegove avtonomije in odnosov s svetom. Razmerje med fizičnim prostorom in krajem, ki ga soustvarjajo odrasli in otroci ter otrokom omogoča smiselno delovanje. Prostor za otroke in prostor za otroke. Trenutna tematizacija problema v raziskavah in teoriji predšolske vzgoje. Humana geografija okolja predšolske vzgoje.

- **Arhitektura stavbe, njena notranja prostorska organizacija in njeni socializacijski učinki**

Institucionalizacija predšolske vzgoje in vzpostavitvev okolja za njeno izvajanje. Pogoji kolektivnega zgodnjega varstva in predšolske vzgoje. Stavbe za zgodnje varstvo in predšolsko vzgojo. Prostorska analiza šolskih stavb, zlasti stavb za predšolsko vzgojo in izobraževanje. Lokacija stavbe. Tloris stavbe. Arhitektura in razporeditev prostorov. Razmerja med prostori. Prostori in starostna struktura otrok. Učilnice, spalnice, igralnice, hodniki, garderobe, prehodni prostori. Higijenski prostori. Interaktivni prostori, območja za javnost (starše). Kuhinja in jedilnica. "Prepovedana" območja. Prostori za osebje. "Območja za dečke in deklice. Prostorsko gibanje otrok. Prostor in urnik pouka. Javni in zasebni prostor ter njuno medsebojno delovanje. Obredi prehranjevanja in njihove prostorske povezave.

- **Prostorska ureditev učilnice in njen vpliv na komunikacijo in socialno vedenje otrok**

Prostorska svoboda in omejitve v učilnici. Velikost razreda in velikost skupine otrok. Prostorska struktura okolja. Analiza prostorskih območij v razredu. Kurikulum in prostor v razredu. Razred z vidika dnevnega režima in časovnega razporeda. Spodbudnost okolja. Razporeditev pohištva v razredu. Oprema in pohištvo za otroke. Učne cone, cone za počitek, cone za skupne dejavnosti, zasebne in javne cone. Vidna in nevidna območja. Varnost okolja. Območja za gibanje, interakcijo, izolirana območja. Prostor za učitelja in otroke v učilnici. Vzajemno delovanje različnih območij. Območje hrupa in območje tišine. Prilagodljivost in fiksnost razrednega okolja.

- **Prostorsko zaznavanje otrok**

Otroško zaznavanje prostora z razvojnega vidika. Prostorska orientacija otrok. Zaznavanje oblik, velikosti in tekstur predmetov.

Zvoki v okolju. Predmeti in otroci: stalnost predmetov, njihovo gibanje. Smerna orientacija otrok v prostoru. Osebe v prostoru in času. Usklajevanje čutil in motoričnih spretnosti pri orientaciji v prostoru in času. Pomoč pri prostorski orientaciji. Zaznavanje razdalje. Prostor in orientacija v prostoru v povezavi s kurikulumom predšolske vzgoje.

- **Zunanje okolje in njegova organizacija**

Funkcije zunanosti vrtca. Dejavnosti na prostem v predšolski vzgoji. Zunanost kot kraj in prostor. Otroški vrtovi in igrišča. Zunanost kot naravno okolje, kot prostor za igro, gibanje, odkrivanje. Zunanost in kurikulum za zgodnje izobraževanje. Spodbujevalne možnosti zunanjega okolja. Območja zunanjega okolja. Zunanost in vremenski, okoljski vidiki zunanjega okolja. Varnost zunanjega okolja. Akcijska območja otroških igrišč in vrtov. Meje notranjega in zunanjega okolja, prehodi med notranjim in zunanjim okoljem. Medsebojni odnosi med otroki, skupinami otrok in odraslimi v zunanjem okolju. Dinamika dejavnosti v zunanjem okolju.

- **Materialna oprema učnega okolja**

Ekonomika materialne opreme učnega okolja. Pohištvo, njegova razporeditev, prilagoditev otrokom. Merila za izbiro pohištva. Plastika, naravni in kovinski materiali. Igrače in njihova povezava z učnim načrtom. Merila za izbiro igrač in igralnega materiala. Organizacija razpoložljivosti igrač. Podporno gradivo za pismenost. Knjige, otroške revije, viri literature. Razpoložljivost tiskanih knjig in revij. Gradivo za umetnost in modeliranje. Material, zvoki in glasba. Gradivo za pisanje. Delovna orodja. Orodja za vadbo in športne igre. Talni material. Materialna oprema učilnic in prostorov za počitek. Stranišča in sanitarije. Varnost materialov, vrste uporabljenih materialov. Les, plastika, kovina, pesek, voda. Rastline in živali v učilnici in v okolju objekta. Interaktivno gradivo, računalniške in informacijske tehnologije.

- **Fizično okolje v spremembah letnih časov in podnebnih razmer**

Sezonski pogoji prostorskega vedenja. Organizacijski režim ustanove glede na letni čas, vremenske in podnebne razmere. Dejavnosti v zaprtih prostorih in na prostem v različnih letnih časih in podnebnih razmerah. Zgodnja vzgoja in fizična geografija okolja (primerjalni pristop k območjem z različno geografsko lego). Vizualizacija ustanove in učilnice v različnih letnih časih. Kratki in dolgi dnevi v letu, bioritem otrok. Vpliv sezonskih razmer na zdravje. Učni načrt in sezonski cikli.

- **Estetika okolja z vidika otrok in odraslih**

Vizualnost prostorov. Vizualne reference za otroke in odrasle. Stene in table v prostorih vrtca. Dekoracija kot vrsta otroške in učiteljeve umetnosti. Barva in vizualna zasedenost sten. Distribucija moči pri estetski obravnavi prostorov. Ustvarjalnost in sodelovanje otrok pri oblikovanju estetike okolja. Koncept čistosti okolja. Ritualni čiščenja v predšolskem okolju. Meje čistoče in nereda v očeh otrok in zaposlenih v vrtcu. Otroška estetika in estetika za otroke v okolju učilnic in predšolskih ustanov. Razstave za javnost in za otroke. Muzejska estetika v primerjavi z estetiko živega okolja. Tradicija estetike in umetnosti v različnih modelih predšolske vzgoje.

- **Prostor in gibanje**

Predšolsko okolje z vidika dinamike gibanja. Prostori za gibanje, premikanje in miren način. Stimulacijska in pomirjevalna funkcija prostorov. Discipliniranje telesa s pomočjo prostora. Telesne dejavnosti otrok v predšolski vzgoji. Zunanost in notranost v gibalnem načinu. Usmerjeno in sponzorsko gibanje otrok v predšolski vzgoji. Akcijski radij otrok v različnih starostnih kategorijah. Spodbujanje gibalnih spretnosti v prostoru. Opremljenost prostorov in gibanje otrok. Prostor z vidika ciljne in telesne vzgoje otrok.

- **Higiena pri socializaciji otrok**

Tradicije higienskih standardov v zgodnjem varstvu in predšolski vzgoji. Meje med zdravstvenimi in vzgojnimi skrbmi. Medikalizacija predšolskega okolja. Higienska območja v predšolskih ustanovah. Higienska pravila, higienski obredi. Organizacija higienskih dejavnosti. Razvoj higienske avtonomije v zgodnjem otroštvu. Okolje, vizualnost in ureditev higienskih prostorov (WC, kopalnice) v vrtcih. Oblike nege telesa. Oblačenje osebja in otroška oblačila. Vzorci in rituali oblačenja. Higiena spanja ter okolje za spanje in počitek. Režim prehranjevanja in pitja. Hrana v predšolski vzgoji: prehranjevanje, obedovanje in rituali prehranjevanja. Priprava in razdeljevanje hrane. Higienske omejitve in priporočila, prepovedi in naročila. Jedilnik in koncept "zdrave prehrane". Obnašanje otrok pri prehranjevanju. Med boleznijo in zdravjem v predšolski vzgoji. Poklici v predšolski vzgoji: med zdravstveno oskrbo in poučevanjem.

- **Časovna zaporedja v organizaciji predšolske vzgoje**

Predšolska vzgoja in izobraževanje z vidika časovnih omejitev. Celodnevno, poldnevno ali krajše bivanje v ustanovi: dojetanje poslanstva predšolske vzgoje. Analiza dnevnih urnikov. Časovna fleksibilnost in stabilnost v časovni razporeditvi.

Časovno zaporedje je odvisno od starosti otrok. Časovna zaporedja otrok in časovna zaporedja predšolskih delavcev. Aktivni čas in pasivni čas. Časovna organizacija razreda in časovna organizacija ustanove. Ritualizacija časovnih zaporedij in prehodi med njimi. Socializacija in disciplina skozi čas.

- **Orodja za ocenjevanje fizičnega in učnega okolja**

Ocenjevanje okolja glede na naslednja merila: preglednost, struktura, prilagodljivost in odzivnost, dostopnost materialov, funkcionalna raznolikost in predstavitve otrok v okolju. Uporaba globalnih smernic ACEI za ocenjevanje predšolske vzgoje. Lestvica za ocenjevanje okolja v zgodnjem otroštvu (ECERS 3). Etnografsko opazovanje okolja.

Viri

- ABBAS, M. Y., OTHMAN, M. 2010. Socialno vedenje predšolskih otrok v povezavi s fizično prostorsko opredelitvijo. *Procedia - Social and Behavioural Sciences*, 5, 935-941. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.07.213>. Socialno vedenje predšolskih otrok glede na fizično prostorsko opredelitev - Science Direct
- BERTI, S., CIGALA, A., SHARMAHD, N. 2019. Early Childhood Education and Care Physical Environment and Child Development (Predšolska vzgoja in varstvo: fizično okolje in otrokov razvoj): Vrhunski strokovnjaki: stanje tehnike in premisleki o prihodnjih usmeritvah in metodologijah. *Revija za pedagoško psihologijo*, 31, 991-1021 <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09486-0>
- BERTI, S. CIGALA, A., GRAZIA, V. 2022. Kako si otroci predstavljajo svoje prostore predšolske vzgoje in varstva? An investigation by means of drawings and interviews, *Journal of Environmental Psychology*, Volume 83, 101854, <https://doi.org/10.1016/j.jen- vp.2022.101854>.
- BRILLANTE, P., MANKIW, S. 2015. A sense of place: Vključevanje humanistične geografije v pouk v zgodnjem otroštvu. *YC: Young Children* 70 (3): 16-23. A Sense of Place: A Sense of Place: | NAEYC
- CLARK, A. 2010. Preoblikovanje otroških prostorov: Vključevanje otrok in odraslih v načrtovanje učnih okolij. London: Routledge.
- DUHN, I. 2012. Kraji za pedagogiko, pedagogika za kraje. *Contemporary Issues in Early Childhood* 13 (2), 99-107. Mesta za pedagogiko, pedagogike za mesta (sagepub.com)
- FRANK, C. 1999. *Etnografske oči: Učiteljski vodnik za opazovanje v razredu*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- FREDRIKSEN, B. C. 2012. Zagotavljanje materialov in prostorov za dogovarjanje o pomenu v raziskovalni igri: Odgovornosti učiteljev, *Education Inquiry*, 3(3), 335-352, DOI: 10.3402/edui.v3i3.22039
- HARMS, T., CLIFFORD, R. M., CRYER, D. 2014. Lestvica za ocenjevanje okolja v zgodnjem otroštvu (ECERS 3). New York: Teachers College Press.
- HARRISON, L., J. SUMSION (ur.) 2014. Življenjski prostori vzgoje in varstva dojenčkov in malčkov. Raziskovanje različnih pogledov na teorijo, raziskave in prakso. New York: Springer.
- JOBB, C. 2019. Moč, prostor in mesto v predšolski vzgoji. *Canadian Journal of Sociology*. 44(3), 211-232. Pogled na knjigo Power, Space, and Place in Early Childhood Education (ualberta.ca)

- Journal of Pedagogy. Zvezek 9. 2018: (junij 2018) Naslov posebne številke: Spaces of Early Childhood: Spatial Approaches in Research on Early Childhood Education and Care, <https://sciendo.com/issue/JPED/9/1>

- KIM, J., KIM, K. 2020. (Ponovno) razmišljanje o terenskih izkušnjah predšolskih učiteljev skozi prostorsko prizmo. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 41(2), 148 - 161, DOI: 10.1080/10901027.2019.1607633
- KNAUF, H. 2019. Fizično okolje centrov predšolske vzgoje: (1): spodbujevalni in zaviralni dejavniki, ki podpirajo udeležbo otrok. *International Journal of Early Childhood*. 51, 355-372
<https://doi.org/10.1007/s13158-019-00254-3>
- LØKKEN, G., MOSER, T. 2012. Prostor in materialnost v predšolski vzgoji - uvodne opombe. *Education Inquiry*, 3(3), 303-315. Space and materiality in early childhood pedagogy - introductory notes (tandfonline.com)
- NORDTØMME, S. 2012. Place, space and materiality for pedagogy in a kinder- garten, *Education Inquiry*, 3(3), 317-333, DOI: 10.3402/edui.v3i3.22037
- RASMUSSEN, K. 2003. Prostori za otroke, otroški prostori. *Childhood*, 11, 155-173. Mesta za otroke - otroška mesta - Kim Rasmussen, 2004 (sagepub.com)
- RUTANEN, N. 2017. Prostorski vidik vsakodnevnih prehodov v skupini za varstvo malčkov. In L. Li, G. Quiñones, & A. Ridgway (Eds.), *Studying babies and toddlers* (str. 49-62). Singapur: Springer.
- SANDELL, E. J., HARDIN, B. J., WORTHAM, S. C. 2010. Uporaba globalnega Guidelines Assessment for Improving Early Education, *Childhood Education*, 86:3, 157-160, DOI: 10.1080/00094056.2010.10523137
- SANDO, O. J. 2019. The physical indoor environment in ECEC settings (Fizično notranje okolje v okoljih predšolske vzgoje in varstva): Vključevanje otrok v okolje za vzgojo in izobraževanje: dobro počutje otrok in telesna dejavnost. *European Early Childhood Journal*, 27(4), 506-519. Celoten članek: The physical indoor environment in ECEC settings: Children's well-being and physical activity (tandfonline.com)
- SATTA, C. 2015. Primeren kraj za primerno otroštvo? Prostorskost otrok v igralnem centru. In *Otroška prostorskost*: Hackett, L. Procter in J. Seymour, 178-197. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- SPENCER, C., BLADES, M. (ur.). 2006. *Children and their Environments. Learning, Using and Designing Spaces* (Učenje, uporaba in oblikovanje prostorov). Cambridge: Cambridge: Cambridge University Press.
- VUORISALO, M., RUTANEN, N., RAITTILA, R. 2015. Constructing relationalni prostor v predšolski vzgoji, *Early Years*, 35(1), 67-79, DOI: 10.1080/09575146.2014.985289

PODROBNOSTI MODULA UČNI	
Naslov modula	NAČRT IN PEDAGOGIKA
Opis modula	Kurikulum zagotavlja okvir ciljev, vsebin in tem za dejavnosti za pridobivanje izkušenj otrok v predšolski vzgoji in izobraževanju. Je orodje, ki krepi vzgojno-izobraževalno funkcijo tega varstva, blaži elementarnost in povečuje strokovnost opravljenih storitev. Je orodje, ki ima več ravni: državno, regionalno, lokalno, znotraj šole, v razredu, pogosto ga dopolnjujejo prilagojeni individualni izobraževalni programi, zlasti za otroke s posebnimi potrebami. Vse ravni ne obstajajo vedno formalno (mnoge države ne določajo kurikuluma za zgodnjo vzgojo do tretjega leta starosti), vedno obstajajo vsaj intuitivni programi dejavnosti in razvoja na ravni posameznih skupin otrok. Kurikulum na vsaki ravni je lahko raznolik in je povezan s splošno filozofijo varstva in zgodnjega učenja. Na nacionalni ravni je lahko podroben in vsebinsko usmerjen kurikulum, povezan s podrobno opredelitvijo standardov učnih rezultatov otrok. Lahko je tudi zelo okviren kurikulum, ki temelji na vrednotah, ki se spodbujajo v izobraževanju. V predšolski vzgoji ima prednost celostni kurikulum, ki upošteva splošno socializacijo in razvoj otrok ter se prilagaja njihovim potrebam. Predšolska vzgoja zahteva zelo specifičen kurikulum, ki ga zaznamujeta občutljivost in odzivnost na otroke same. Biti mora v resnični harmoniji z otrokovimi razvojnimi značilnostmi in trenutnimi zmožnostmi ter se nanje odzivati. Zlasti v zgodnjih fazah (za otroke, mlajše od treh let) kurikuluma ni mogoče dojemati drugače kot na podlagi interakcije s trenutnimi zmožnostmi otrok. Kurikulum usmerja tudi pedagoške metode in pristope, ki jih odrasli izbirajo pri izobraževanju in razvojni podpori otrok. Samoumevno je, da pedagogika v predšolski vzgoji temelji na spodbujanju otrokovih lastnih dejavnosti in je praviloma v obliki igre. Pedagoški repertoar v predšolski vzgoji mora biti zelo raznolik in prilagodljiv. Upoštevati je treba tudi, da se v predšolski vzgoji in izobraževanju prepletata spontana socializacija in namerno učenje, zato kurikulum ni zaprt in ne more biti vedno ekspliciten.

Opis modula	Celostni učni načrt tudi ne izključuje usmeritve v nadaljnje akademsko usposabljanje in ustrezno kulturno socializacijo. Zato zahteva tudi strukturirano pedagogiko na tradicionalnih področjih pismenosti (jezikovna pismenost, računska pismenost, naravoslovna pismenost itd.). Vendar tudi tu pedagogika upošteva integrirane pristope in igrive učne dejavnosti. Strokovno pripravljen in delujoč učni načrt je povezan z zmožnostjo vrednotenja njegovih rezultatov in učinkovitosti. Evalvacija kurikula in pedagogike je del strokovnega dela v predšolski vzgoji in izobraževanju ter pogoj za njegovo izboljšanje.

UČNI REZULTATI MODULA (znanje in spretnosti)	
Po uspešnem zaključku tega modula bo študent znal:	
L01	prepoznati različne oblike kurikula za zgodnje učenje v mednarodni perspektivi.
L02	Aktivno uporabljajte formalni kurikulum pri oblikovanju učnih načrtov za določene skupine otrok.
L03	Uporaba učnega načrta z okoljem in spremenljivimi učnimi dejavnostmi.
L04	razumeti odzivni kurikulum glede na otrokove razvojne potrebe in možnosti.
L05	Učni načrt spremenite v smiselne učne in igralne dejavnosti.
L06	Oblikovanje lokalnega in šolskega učnega načrta. Ustvarite poseben načrt učnih
L07	dejavnosti.
L08	Uporabljajte širok nabor spodbudnih učnih metod z uporabo ustreznih učnih sredstev in materialov, ki spodbujajo aktivno učenje otrok.
L09	Oceniti učinkovitost učnega načrta in uporabne pedagogike.

OKVIRNA VSEBINA (SEZNAM TEM, KI JIH JE TREBA OBRAVNAVATI)**Podroben učni načrt in anotacija vsebine**

- **Kurikulum v zgodovinskem kontekstu in mednarodni primerjavi** Kurikulum v predšolski in šolski vzgoji. Rojstvo državnega kurikuluma in kurikuluma posameznih ustanov. Razvoj predšolske vzgoje in izobraževanja glede na njune cilje in funkcije. Centralizacija kurikula v socialističnih režimih in v sodobni zgodovini izobraževanja. Globalizacija kurikula danes. Urejanje izobraževanja s kurikularno politiko.
- **Učni načrt za malčke in zgodnje otroštvo** nega, socializacija, razvojna podpora in izobraževanje. Presečišča in poudarki v posameznih obdobjih od rojstva do vstopa v šolo. Kontinualni kurikulum, deljeni programi. Ali je potreben kurikulum za malčke? Od nege telesa, komunikacijske socializacije do učnega načrta s pripravo na vstop v šolo in pripravljenostjo na šolo. Kurikulum v sistemu enotnega in deljenega varstva. Dolgoročna in kratkoročna vzgojna skrb in učni načrti v različnih starostnih obdobjih.
- **Upravljanje učnega načrta** Razvoj učnih načrtov in inovacije na osrednji ravni. Vsebine, ki vplivajo na razvoj učnih načrtov. Politični, strokovni in javni interesi pri razvoju učnih načrtov. Prenos državnega učnega načrta na lokalni, regionalni in institucionalni ravni. Kurikulum in starševska javnost. Kurikulum posebnih ustanov za predšolsko vzgojo in predšolsko izobraževanje. Kurikulum in zaposleni v vrtcih. Kurikulum in učna gradiva, metodična navodila in učno okolje. Kurikulum v razredih in skupinah otrok. Sodelovanje skupnosti, staršev in otrok pri oblikovanju kurikula.
- **Cilji učnega načrta, učni standardi in izobraževalne vsebine** Funkcije zgodnjega varstva ter cilji zgodnje in predšolske vzgoje. socialne, zdravstvene, ekonomske in pedagoške funkcije. "Pedagogizacija" zgodnjega varstva in predšolske vzgoje. Kurikularni cilji v povezavi z vzgojno in socialno funkcijo. Dolgoročni in kratkoročni cilji. Cilji za razvojne dosežke: kognitivne, socialne, čustvene, telesno-motorične. Cilji za področja učnih vsebin. Standardi predšolske vzgoje in izobraževanja. Standard kot zahteva za delovanje. Podrobnosti ali okvir učnih standardov.
- **Odziven in celosten učni načrt** Otrokov svet, manifestacije razvoja in komunikacija z okoljem. Povezanost otrokovega telesnega, duševnega in družbenega življenja. Delovanje otrok v okolju. Občutljivost varstva in vzgoje

na otrokove življenjske manifestacije. Kurikulum kot odziv na otrokove razvojne potrebe in možnosti. Kompleksnost, odprtost in celovitost učnega načrta. Povezanost učnega načrta z vsakdanjim življenjem, družinskim okoljem in skupnostjo. Komunikativnost v okolju, prožnost ciljev in prepustnost razvoja, varstva, socializacije in vzgoje. Dobro počutje in zadovoljstvo otrok.

- **Vključujoči učni načrt in individualizacija zgodnjega učenja**

Kulturna, socialna in individualna raznolikost majhnih otrok. Kurikulum kot priložnost za vsakega otroka. Univerzalna učna zasnova. Načela inkluzivnega izobraževanja: sodelovanje vsakega otroka, podpora otrok in učiteljev, usmerjenost v otrokove potenciale, prilagodljivost kurikula in okolja, sodelovanje s starši in skupnostjo. Odpravljanje ovir za udeležbo v predšolskem izobraževanju. Skupno učno okolje in individualni pristop k razvoju. Individualni razvojni programi. Podporni ukrepi glede na posebne potrebe otrok.

- **Učni načrt in izobraževalna področja**

Splošna področja razvoja in posebna vsebinska področja predšolske vzgoje. Medsebojna povezanost v okviru celostnega pristopa. Področja: telesni razvoj, komunikacija in jezik, osebni, socialni in čustveni razvoj. Vsebinska področja: zgodnja pismenost, matematične predstave, razumevanje okoliškega sveta, izrazna umetnost in oblikovanje. Vključevanje področij in vsebin v programe in načrte dejavnosti predšolske vzgoje in izobraževanja. Izražanje področij in vsebin v kurikularnih dokumentih in programih. Učne dejavnosti v povezavi s področji in vsebinami.

- **Razvoj učnih načrtov za zgodnje varstvo in predšolsko vzgojo**

Načrtovanje posebnih programov za zgodnje varstvo in predšolsko vzgojo. Letni in kratkoročni učni načrti. Oblikovanje učnih načrtov. Učni cilji v učnem načrtu. Učni načrt kot zasnova učnih dejavnosti. Odgovornost za učni načrt in njegovo izvajanje. Učni načrt in prožnost učnega načrta. Učne dejavnosti, rutinske dejavnosti in običajna rutina učnega načrta. Učni načrt kot paket učnih gradiv in zasnova učnih dejavnosti. Stabilnost in inovativnost učnega načrta. Učni načrt kot orodje za komunikacijo in sodelovanje z družino in širšim okoljem. Formalnost in funkcionalnost učnih načrtov.

- **Pedagoške metode**

Metode kot celovit pristop k otrokom in njihovem razvoju. Metoda kot komunikacijska strategija odraslih in otrok ter pri komuniciranju z otroki. Metode v povezavi s področji razvoja in vsebinskimi področji učenja. Metode, kot so uravnavanje otrokovih dejanj in

dejavnosti. Metode v zvezi z individualnimi in skupinskimi dejavnostmi. Metode in učno okolje. Prilagodljivost in spremenljivost metod. Naravnost metod glede na sposobnosti otrok. Metodično gradivo. Igra kot naravna učna metoda. Učne dejavnosti, ki jih vodijo otroci, in tiste, ki jih vodi učitelj. Metode v načinu dneva.

- **Učno gradivo in učno okolje**

Okolje z vidika stimulacije otrok. Okolje in učenje. Materialno zagotavljanje učnih dejavnosti. Izobraževalno gradivo in njegov izbor. Viri za pripravo didaktičnega gradiva. Igrače in njihova kakovost. Naravna in umetna učna gradiva. Učno gradivo v povezavi s posameznimi sestavinami učnega načrta. Digitalizacija učnega okolja. Ekološki vidiki učnega gradiva. Varnost materialnega okolja. Učno gradivo v zunanosti in notranosti. Učno gradivo v povezavi s kulturno in socialno raznolikostjo otrok.

- **Vrednotenje učnega načrta**

Vrednotenje učnih načrtov na državni, lokalni, šolski in razredni ravni. soočanje načrtovanega, izvedenega in doseženega učnega načrta. Inovacije učnega načrta glede na rezultate evalvacije. Evalvacija kot orodje za nadzor in inovacijo. Vrednotenje s pomočjo izobraževalnih standardov. Vrednotenje zasnove in funkcionalnosti učnega načrta. Orodja in postopki vrednotenja. Vrednotenje in učinkovitost učnega načrta. Zunanje in notranje vrednotenje učnih načrtov. Spremembe in inovacije v učnih načrtih. Vrednotenje v induktivnem in deduktivnem procesu razvoja učnega načrta.

- **Ocenjevanje napredka otrok**

Formativno ocenjevanje kot naravni del učnega in razvojnega procesa. Vsakodnevno opazovanje otrok in njegova redna refleksija. Opazovanje otrokovega uspeha, napredka, interesov in učnih praks. Deljenje rezultatov opazovanja s starši in celotno ekipo, ki sodeluje pri vzgoji in varstvu. Ponovno ugotavljanje napredka. Faze formalne obdelave ocene kot otrokove pro- dativne dokumentacije. Informativna nasičenost poročila o otroku. Dokumentiranje otrokovega učnega napredka. Portfolio kot dokumentacijsko gradivo. Ocena kot orodje za individualizacijo izobraževanja in izbiro podpornih ukrepov.

Viri

- ANNING A., EDWARDS A. 1999. Spodbujanje otrokovega učenja od rojstva do petega leta: Razvoj novega strokovnjaka za zgodnje otroštvo. Buckingham: Bckingham: Open Univer- sity Press.
- FILE, N., MUELLER, J. J., WISNESKI, D. B. (ur.). 2012. Curriculum in early child- hood education: Vključevanje v kurikulum: ponovno preučeno, ponovno odkrito in prenovljeno. New York, NY: Rou- tledge.
- HEDGES, H., COOPER, M. 2014. Sodelovanje pri celostnih rezultatih učnega načrta: Dekonstrukcija "delovnih teorij". International Journal of Early Years Educa- tion, 22(4), 395_408. doi: 10.1080/09669760.2014.968531.
- HEDGES, H., CULLEN, J. 2005. Subject Knowledge in Early Childhood Curricu- lum and Pedagogy (Znanje o predmetih v kurikulumu in pedagogiki za zgodnje otroštvo): Vrednotenja in prakse. Contemporary Issues in Early Child- hood, 6(1), 66-79. <https://doi.org/10.2304/ciec.2005.6.1.10>
- HORN, E., PALMER, S. B., BUTERA, G. B., LIEBER, J. A. in drugi 2015. Šest korakov do Vključujoč predšolski kurikulum: A UDL-Based Framework for Children's School (Okvir za otroško šolo, ki temelji na UDL). Brookes Publishing
- Kurikulum za dojenčke in malčke ter individualizacija. National Infant & Toddler Child Care Initiative @ ZERO TO THREE, februar 2010. Kurikulum za dojenčke in malčke ter modul za individualizacijo (yumpu.com)
- JANČEC, L., VORKAPIČ, S. T., VODOPIVEC, J. L. 2015. Hidden Curriculum De- terminanti v (pred)šolskih ustanovah: Implicitna kognicija v akciji. V J. Zhend (ur.) Raziskovanje implicitne kognicije: (Učenje, spomin in socialno kognitivni procesi). IGI Global, 2015, str. 216-242. <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-6599-6.ch011>
- JIAHONG SU, WEIPENG YANG, HUI LI. 2023. A Scoping Review of Studies on Coding Curriculum in Early Childhood: Investigating Its Design, Implemen- tation, and Evaluation (Pregled študij o kodiranju učnega načrta v zgodnjem otroštvu: raziskovanje njegove zasnove, uvajanja in vrednotenja), Journal of Research in Childhood Education, 37(2), 341-361, DOI: 10.1080/02568543.2022.2097349
- KAGAN, S. L., KAUERZ, K., JUNUS, H. 2022. Predšolski programi: Učinkoviti učni načrti. In: Predšolska vzgoja in izobraževanje v predšolskih ustanovah: Tremblay, R.E., Boivin, M., Peters, R.DeV. (ur.), Melhuish, E. (topic ed.) Encyclopedia on Early Childhood Development [online]. [https:// www.child-encyclopedia.com/preschool-programs/according-experts/pre- school-programs-effective-curricula](https://www.child-encyclopedia.com/preschool-programs/according-experts/pre-school-programs-effective-curricula).

- KASCAK, O., PUPALA, B., MBUGUA, T. 2015. Slovaški predšolski kurikularni re- forme in čustva učiteljev: Analiza objav na družbenem omrežju Facebook. Early childhood

revija za izobraževanje. 44(6), 573-580. Slovaška reforma predšolskega kurikula in čustva učiteljev: Analiza objav na Facebooku | SpringerLink

- KNECHEL, M. 2021. Kako pripraviti načrt pouka za malčke. Blog o predšolski vzgoji.
<https://www.himama.com/blog/how-to-create-a-lesson-plan-for-toddlers/>
- LALLY, J. R. 2000. Dojenčki imajo svoj učni načrt. Odziven pristop k načrtovanju učnega načrta za dojenčke in majhne otroke. Head Start Bulletin, 67, 6-7. http://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/hslc/ecdh/eecd/Curriculum/Definition%20Requirements/edudev_art_0032_071005.html
- MAVIDU, A., KAKANA, D. 2019. Diferencirani pouk v praksi: Kurikularne prilagoditve v vrtcu. Creative Education, 10(3), 535-554. Diferencirano poučevanje v praksi: (scirp.org)
- MOSS, P. 2013. Razmerje med zgodnjim otroštvom in obveznim izobraževanjem: A proper political question: A proper political question. V: P. Moss (ur.), Early childhood and compulsory education: (Reconceptualising the relationship) (str. 2-49). Abingdon: Routledge.
- PETERSEN, S. H., WITTMER, D. S. 2008. Razvoj dojenčka in malčka ter odzivno načrtovanje programov: Pristop, ki temelji na odnosih. Saddle river, NJ, Pearson Education Inc.
- PUPALA, B., MASARYKOVÁ, D. (ur.) 2021. Metodološki priročnik za kulturno in socialno raznolikost v predšolski vzgoji. Metodični priročnik za vzgojitelje predšolskih otrok. Bratislava: Raabe. <https://www.kusodiv.com/sk/files/>
- PUPALA, B., YULINDRASARI, H., RAHARDJO, M. M. 2022. Raznolikost in cen- v dveh različnih sistemih predšolske vzgoje in varstva: Slovaška in Indonezija v primerjavi. Human Affairs, 32(2), str. 145-161.
<https://doi.org/10.1515/humaff-2022-0012>
- REIFEL, S. 2014. Razvojnna igra v razredu. In L. Brooker, M. Blaise, & S. Edwards (Eds.), The SAGE handbook of play and learning in early childhood (str. 157_168). London: Sage.
- ROOPNARINE, J., JOHNSON, J. (ur.). 2013. Approaches to early childhood education. (6th ed.). New York, NY: Pearson.
- SARACHO, O. 2012. Integrirani učni načrt za majhne otroke, ki temelji na igri. New York, NY: Routledge.
- SOLER, J., MILLER, L. 2003. Boj za učne načrte v zgodnjem otroštvu:

Reggio Emilia. *International Journal of Early Years Education*, 11(1), 57-67.
doi:10.1080/0966976032000066091

- Strategije in dejavnosti: dojenček in malček. Standardi za razvoj otrok in zgodnje učenje v Arkansasu. (2018). Projekti zgodnjega varstva in izobraževanja, Visoka šola za izobraževanje in zdravstvene poklice, Univerza v Arkansasu. https://ecep.uark.edu/_resources/pdf_other/06_division_materials/strategies_activities_infant_toddler2018.pdf
- WOOD, E. 2013. *Play, learning and the early childhood curriculum* (3. izdaja). London: Sage.
- WOOD, E., HEDGES, H. 2016. Curriculum in early childhood education: critical questions about content, coherence, and control, *The Curriculum Journal*. 27(3), 387-405, DOI: 10.1080/09585176.2015.1129981

PODROBNOSTI O MODULU	
Naslov modula	VZGOJITELJI IN SKRBNIKI V ZGODNJEM OTROŠTVU.
Opis modula	Predšolska vzgoja in varstvo imata ključno vlogo pri celostnem razvoju majhnih otrok. To področje priznava kritično obdobje razvoja od rojstva do šestega leta starosti in poudarja pomen zagotavljanja vzgojnega in stimulativnega okolja v teh letih oblikovanja. Predšolska vzgoja in varstvo zajemata vrsto dejavnosti, usmerjenih v spodbujanje otrokovega telesnega, kognitivnega, socialnega in čustvenega blagostanja. Vključuje ustvarjanje vključujočega in podpornega okolja, v katerem lahko otroci raziskujejo, se učijo in razvijajo svoje edinstvene potenciale. Ta modul zajema zgodovino, izzive in spreminjajočo se vlogo strokovnjakov, odgovornih za varstvo in vzgojo majhnih otrok (do 6. leta starosti). V evropski zgodovini se je priznaval pomen zgodnje vzgoje in varstva pri zagotavljanju trdnih temeljev za otrokov razvoj. Področje se je razvilo od neformalnih okolij do strukturiranih ustanov, kot so jasli, vrtci in predšolski zavodi, kjer imajo strokovni delavci ključno vlogo pri negovanju telesne, socialne, čustvene in kognitivne rasti majhnih otrok. Evropske države so naredile velik napredek pri vzpostavljanju politik in okvirov za podporo predšolske vzgoje, pri čemer so se osredotočile na standarde kakovosti, dostopnost in vključenost. Vendar pa se področje predšolske vzgoje in varstva sooča tudi z več zgodovinskimi in trenutnimi izzivi. Eden od pomembnih izzivov je vztrajna neenakost med spoloma v tem poklicu. Kljub vse večjemu priznavanju pomena predšolske vzgoje se ta še vedno pretežno obravnava kot žensko delo. Ta spolna pristranskost ne vpliva le na poklicno identiteto in status vzgojiteljev v zgodnjem otroštvu, temveč tudi utrjuje stereotipe in omejuje možnosti za vstop moških na to področje. Prizadevajo si za reševanje tega vprašanja in spodbujanje raznolikosti spolov v poklicu. Še en izziv, s katerim se soočajo vzgojitelji in negovalci v Evropi, je kompleksna narava njihove poklicne identitete in nejasne meje med izobraževanjem, varstvom, socialnim varstvom in zdravstvom. Strokovnjaki na tem področju potrebujejo raznolike spretnosti, ki vključujejo pedagoško strokovno znanje,

Opis modula	sposobnost vzgoje in varstva ter razumevanje otrokovega razvoja. Usklajevanje teh številnih vlog in izpolnjevanje različnih potreb otrok, družin in skupnosti je lahko zelo zahtevno. Poleg tega se priznavanje in poklicni status vzgojiteljev predšolskih otrok v evropskih državah razlikujeta, kar povzroča razlike v delovnih pogojih, plačah in dostopu do priložnosti za strokovni razvoj. V zadnjih letih se v Evropi vse več pozornosti namenja reševanju izzivov in krepitvi profesionalizacije vzgojiteljev in skrbnikov v zgodnjem otroštvu. Prizadevajo si za dvig statusa poklica, zagotavljanje ustreznega usposabljanja in kvalifikacij, izboljšanje delovnih pogojev in zagotavljanje pravičnega plačila. Poklicne mreže, sindikati in mednarodne organizacije imajo ključno vlogo pri zagovarjanju pravic in dobrobiti strokovnjakov predšolske vzgoje, hkrati pa omogočajo izmenjavo znanja in sodelovanje med državami. Stalna zavezanost k reševanju izzivov in spodbujanju visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva je bistvenega pomena za vzgojo naslednje generacije evropskih državljanov ter spodbujanje bolj vključujoče in pravične družbe. Ta modul omogoča poglobljen pregled področja predšolske vzgoje in varstva ter poudarja ključno vlogo strokovnjakov pri vzgoji in podpiranju celostnega razvoja majhnih otrok. Udeleženci bodo raziskali zgodovinske, etične, strokovne in družbeno-kulturne razsežnosti, ki oblikujejo prakso predšolskih vzgojiteljev in vzgojiteljic. Ključne teme vključujejo zgodovinski razvoj predšolske vzgoje, etične vidike, poklicno identiteto in status, neenakost spolov, poklicne sindikate in pravice strokovnjakov, ki delajo na tem področju, ter preučujejo morebitna tveganja sindroma izgorelosti, saj je ta v tem poklicu zelo razširjen. Ob koncu modula bodo učenci pridobili znanje, spretnosti in perspektive, potrebne za to, da postanejo ozaveščeni, reflektivni in sočutni predšolski vzgojitelji in skrbniki. Usposobljeni bodo za orientacijo v zapletenosti poklica, zagovorništvo pravic strokovnjakov, ki delajo na tem področju, ter zagotavljanje visokokakovostne oskrbe in vzgoje majhnih otrok.

UČNI REZULTATI MODULA (znanje in spretnosti)	
Po uspešnem zaključku tega modula bo študent znal:	
L01	razumevanje zgodovinskega razvoja poklica vzgoje in varstva v zgodnjem otroštvu v evropskem kontekstu, vključno s ključnimi osebnostmi, gibanji in vplivnimi pedagoškimi pristopi. analizirati in kritično ovrednotiti etične vidike in odgovornosti
L02	vzgojiteljev in vzgojiteljic v zgodnjem otroštvu v zvezi z otrokovimi pravicami, spoštovanjem raznolikosti in vključujočimi praksami. Preučite in razmislite o poklicnem statusu in identiteti
L03	vzgojiteljev in skrbnikov v zgodnjem otroštvu ter o izzivih, s katerimi se soočajo, in strategijah za spodbujanje priznavanja in napredovanja na tem področju. razumeti multidisciplinarno naravo predšolske vzgoje in varstva
L04	ter pomen povezovanja pedagoškega znanja z vzgojnimi in skrbstvenimi sposobnostmi. prepoznati in analizirati izzive in priložnosti, povezane s
L05	poklicnim statusom in identiteto vzgojiteljev in varuhov predšolskih otrok, ter predlagati strategije za krepitev poklicnega priznavanja in podpornih sistemov v lastnem kontekstu prakse. prepoznati in oceniti neenakosti med spoloma v poklicu
L06	vzgoje in varstva v zgodnjem otroštvu ter predlagati strategije za spodbujanje enakosti spolov. oceniti vpliv neravnovesja med spoloma v poklicu ter kritično
L07	analizirati zgodovinske in kulturne dejavnike, ki prispevajo k dojemanju predšolske vzgoje in varstva kot pretežno ženske domene. raziskati vlogo poklicnih sindikatov in mednarodnih organizacij
L08	pri zagovarjanju pravic, blaginje in strokovnega razvoja strokovnih delavcev v zgodnjem otroštvu ter analizirati njihov vpliv na to področje. Raziščite pravice in upravičenja strokovnjakov, ki delajo na
L09	področju predšolske vzgoje in varstva, vključno s poštenimi pogoji zaposlovanja, dostopom do strokovnega razvoja ter varnim in spodbudnim delovnim okoljem. analizirati vzroke, znake in učinke sindroma izgorelosti v
L10	poklicu predšolske vzgoje in varstva ter razviti strategije za preprečevanje in odpravljanje izgorelosti za spodbujanje dobrega počutja strokovnjakov.

OKVIRNA VSEBINA (SEZNAM OBRAVNAVANIH TEM)

Podroben učni načrt in anotacija vsebine

• **Zgodovina poklica v evropskem kontekstu**

Zgodovino predšolske vzgoje in varstva v Evropi zaznamujejo različni pristopi in prakse, ki so se razvijali skozi čas. V evropskem kontekstu lahko predšolsko vzgojo in varstvo zasledimo v 19. stoletju, ko sta pionirja, kot sta Friedrich Froebel in Maria Montessori, postavila temelje sodobnim pedagoškim načelom. Rast industrializacije in urbanizacije je privedla do ustanavljanja vrtcev in drugih ustanov za predšolsko vzgojo, ki so zagotavljale varstvo in vzgojo majhnih otrok. Danes imajo evropske države različne modele in okvire za predšolsko vzgojo in varstvo, ki odražajo kulturni, družbeni in izobraževalni kontekst posameznih držav.

Vloga predšolskih vzgojiteljev in delavcev se je v zgodovini močno razvila in se je iz preprostega nizkokvalificiranega poklica medicinske sestre spremenila v visoko specializirano in profesionalizirano področje. V svojih začetnih fazah je predšolska vzgoja pogosto veljala za obliko osnovne nege in nadzora, z majhnim poudarkom na pedagogiki ali vzgojnih metodologijah. Ko pa je družba spoznala ključni pomen predšolske vzgoje pri oblikovanju otrokovega razvoja, se je poklic začel postopoma pedagoško preoblikovati. Z naraščajočim zavedanjem o vplivu zgodnjih učnih izkušenj so predšolski vzgojitelji in delavci začeli prevzemati kompleksnejše in večplastnejše vloge ter v svoje delo vključevati vzgojne prakse in starosti primerne učne načrte.

Ker je pomen predšolske vzgoje postajal vse bolj očiten, je naraščalo povpraševanje po visoko usposobljenih in kompetentnih strokovnjakih na tem področju. To je povzročilo večjo profesionalizacijo, saj so nekatere kategorije poklica zahtevale višjo izobrazbo in specializirano usposabljanje. Danes se od predšolskih vzgojiteljev in delavcev pričakuje, da dobro poznajo otrokov razvoj, teorije učenja in učinkovite strategije poučevanja.

Pregled razvoja in evolucije predšolske vzgoje in varstva v Evropi. Ključne osebnosti in pionirji na področju predšolske vzgoje v Evropi. Zgodovinski mejniki in pomembni dogodki, ki so oblikovali poklic. Primerjalna analiza pristopov in politik. Zakonodajni in politični okviri za predšolsko vzgojo v evropskih državah. Primerjava praks predšolske vzgoje v različnih državah/regijah.

- **Etika vzgojiteljev v zgodnjem otroštvu in poklicnih skrbnikov**

Etika ima ključno vlogo v praksi vzgojiteljev v zgodnjem otroštvu in poklicnih vzgojiteljev. Odgovorni so za ohranjanje dobrega počutja in pravic otrok, za katere skrbijo. Etični premisleki vključujejo ohranjanje zaupnosti, zagotavljanje spoštljivih medsebojnih odnosov ter zagotavljanje vključujočih in pravičnih priložnosti za vse otroke. Strokovni delavci v predšolski vzgoji se spopadajo z etičnimi dilemami, povezanimi s kulturno raznolikostjo, vključevanjem, disciplino in usklajevanjem potreb posameznih otrok s potrebami skupine. Etični kodeksi in poklicni standardi zagotavljajo smernice za sprejemanje odločitev in spodbujajo etično ravnanje na tem področju.

Etični vidiki v predšolski vzgoji in varstvu. Načela in vrednote, ki usmerjajo etične prakse v poklicu. Etične dileme in izzivi, s katerimi se soočajo vzgojitelji in oskrbovalci v zgodnjem otroštvu. Etični kodeksi in poklicni standardi v Evropi. Vloga etike pri spodbujanju kakovostne vzgoje in izobraževanja majhnih otrok. Spoštovanje otrokovih pravic, dostojanstva in avtonomije. Zaupnost in zasebnost v predšolskih ustanovah. Zgodovinski in sedanji izzivi. Etične dileme v praksi. Usklajevanje najboljših interesov otrok z zunanji pritiski.

- **Poklicni status in identiteta**

Vzgojitelji in negovalci v zgodnjem otroštvu se gibljejo med področji izobraževanja, varstva, socialnega varstva in zdravstvenega varstva. Imajo ključno vlogo pri otrokovem razvoju, saj spodbujajo njegovo učenje, dobro počutje in socializacijo. Vendar pa ta hibridna poklicna vloga pogosto ni priznana in nima jasne poklicne identitete. Strokovni delavci v zgodnjem otroštvu se soočajo z izzivi, povezanimi z družbenimi percepcijami, nizkimi plačami in omejenimi možnostmi za poklicno napredovanje. Vzgojitelji in negovalci v zgodnjem otroštvu si prizadevajo za dvig poklicnega statusa in identitete s strokovnim izpopolnjevanjem, programi certificiranja ter zagovarjanjem boljših delovnih pogojev in pravičnega plačila.

Ključne kompetence in veščine za vzgojitelje v zgodnjem otroštvu. Poklicno priznanje in izzivi. Primerjalna analiza poklicnega statusa. Poklicni razvoj na področju predšolske vzgoje. Ključne kompetence in veščine za vzgojitelje predšolskih otrok. Izzivi na področju poklicne identitete. Primerjalna analiza programov usposabljanja in kvalifikacij. Ključne kompetence in veščine, potrebne za vzgojitelje v zgodnjem otroštvu. Timsko delo in sodelovanje. Primerjalna analiza interdisciplinarnih pristopov za podporo otrokovemu razvoju. Učinkovita komunikacija in sodelovanje med strokovnjaki. Delovni pogoji, plače in ugodnosti. Trenutni izzivi in potrebne izboljšave.

- **Presečišče poklicev**

Poklicni status in identiteta vzgojiteljev in oskrbovalcev v zgodnjem otroštvu zavzemata edinstven položaj na stičišču različnih disciplin, vključno z izobraževanjem, oskrbo, socialnim varstvom in zdravstvom. Njihova vloga presega tradicionalne vzgojno-izobraževalne prakse in zajema celostni pristop k podpiranju rasti in razvoja majhnih otrok. Kot strokovnjaki na tem področju krmarijo po zapletenem področju zagotavljanja kakovostne vzgoje in izobraževanja ter hkrati obravnavajo različne potrebe otrok, družin in skupnosti. Ta razpršenost poklicnih odgovornosti zahteva vsestranske spretnosti, ki združujejo pedagoško strokovno znanje z vzgojnimi in skrbstvenimi sposobnostmi ter razumevanjem otrokovega razvoja in družbene dinamike.

Poklicna identiteta se oblikuje s priznavanjem medsebojne povezanosti med izobraževanjem, varstvom, socialnim varstvom in zdravstvenim varstvom pri spodbujanju optimalnega otrokovega razvoja. To priznanje zahteva sodelovalni pristop, saj strokovnjaki na tem področju pogosto sodelujejo z družinami, zdravstvenimi delavci, socialnimi delavci in drugimi strokovnjaki, da bi zagotovili celovito podporo majhnim otrokom in njihovim družinam. Multidisciplinarna narava njihovega dela poudarja pomen stalnega strokovnega izpopolnjevanja, saj morajo vzgojitelji in negovalci v zgodnjem otroštvu ostati seznanjeni z najnovejšimi raziskavami, praksami in politikami na teh različnih področjih.

Razširjanje naborov strokovnih znanj in spretnosti. Vključevanje izobraževanja, oskrbe, socialnega varstva in zdravstvenega varstva. Primerjalna analiza naborov strokovnih znanj in spretnosti v različnih državah. Poklicno priznavanje in izzivi. Razlike v poklicnih statutih in kvalifikacijah v različnih regijah. Izzivi pri doseganju poklicnega priznanja in napredovanja.

- **Pravice strokovnih delavcev v predšolski vzgoji in varstvu** Strokovni delavci v predšolski vzgoji in varstvu imajo pravico do poštenih pogojev zaposlitve, vključno z ustreznim plačilom, razumnim delovnim časom in dostopom do možnosti za poklicni razvoj. Imeti morajo avtonomijo pri sprejemanju odločitev, ki temeljijo na njihovem strokovnem znanju in poznavanju otrokovega razvoja. Poleg tega imajo strokovni delavci pravico do varnega in podpornega delovnega okolja, ki spodbuja njihovo telesno in duševno počutje. Zagovorniška prizadevanja so usmerjena v priznavanje pomena strokovnih delavcev v zgodnjem otroštvu in zagotavljanje njihovih pravic za zagotavljanje visokokakovostnega varstva in vzgoje majhnih otrok.

Uvod v pravice na področju predšolske vzgoje in varstva. Pravni okvir in mednarodne konvencije. Poklicne pravice in odgovornosti. Pravice in pogoji

zaposlovanja. Pravice v zvezi z zdravjem in varnostjo. Poklicni razvoj in stalno učenje. Ravnoesje med delom in življenjem ter dobro počutje.

Zagovorništvo in kolektivno delovanje. Spodbujanje raznolikosti in vključevanja. Prihodnji izzivi in priložnosti. Zagovorništvo za otrokove pravice in kakovostno predšolsko vzgojo.

- **Neenakost spolov v poklicu**

Neenakost med spoloma je še vedno prisotna na področju predšolske vzgoje in varstva, kjer se še vedno dojema, da je to predvsem žensko delo. To neravnovesje med spoloma vpliva na raznolikost poklica in utrjuje stereotipe. V teku so prizadevanja za odpravo teh spolnih norm in spodbujanje enakosti spolov na tem področju. Spodbujanje moških, da vstopijo v poklic, zagotavljanje možnosti za poklicno rast in odpravljanje predsodkov so nekatere strategije, ki se uporabljajo za spodbujanje enakosti spolov. Priznavanje in vrednotenje prispevkov vseh strokovnjakov na področju predšolske vzgoje, ne glede na spol, je bistveno za ustvarjanje vključujoče in raznolike delovne sile.

Zgodovinske perspektive: Vloge spolov v predšolski vzgoji in varstvu. Vpliv neenakosti spolov na poklicne priložnosti in napredovanje. Izzivi, s katerimi se soočajo moški strokovnjaki na področju predšolske vzgoje in varstva. Spodbujanje enakosti spolov v poklicu. Razbijanje stereotipov: Spodbujanje sodelovanja moških v predšolski vzgoji in varstvu. Odpravljanje predsodkov in predsodkov v predšolski vzgoji. Razumevanje spolnih stereotipov in predsodkov v poklicu. Opolnomočenje žensk v vodilnih vlogah v predšolski vzgoji in varstvu. Strategije za ustvarjanje vključujočih in spolno pravičnih delovnih okolij.

- **Poklicni sindikati in mednarodne organizacije v zgodnjem otroštvu**

Poklicni sindikati in mednarodne organizacije imajo ključno vlogo pri zavzemanju za pravice in blaginjo strokovnjakov v zgodnjem otroštvu. Organizacije, kot sta Svetovna organizacija za predšolsko vzgojo (OMEP) in Mednarodno združenje za predšolsko vzgojo (ACEI), zagotavljajo platforme za strokovno povezovanje, izmenjavo znanja in skupno delovanje. Zavzemajo se za politike, ki podpirajo visokokakovostno predšolsko vzgojo in varstvo, spodbujajo priložnosti za strokovni razvoj ter zagotavljajo pravice in dobro počutje strokovnih delavcev po vsem svetu. Te organizacije sodelujejo tudi z vladami, nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi stranmi pri oblikovanju politik in praks na področju predšolske vzgoje.

Pomen strokovnih združenj in sindikatov. Kolektivna pogajanja in zavzemanje za pravično obravnavo. OMEP (Svetovna organizacija za predšolsko vzgojo in izobraževanje). ACEI (Association for Childhood Education International). Cilji, dejavnosti in pobude. Priložnosti za poklicno mreženje in sodelovanje.

- **Sindrom izgorelosti v poklicu**

Strokovni delavci v zgodnjem otroštvu so zaradi zahtevnega dela izpostavljeni tveganju izgorelosti. Za izgorelost so značilni čustvena izgorelost, depersonalizacija in zmanjšana osebna uspešnost. K izgorelosti v tem poklicu prispevajo dejavniki, kot so velike delovne obremenitve, visoka raven stresa in omejeni viri. Prepoznavanje znakov in simptomov izgorelosti je ključnega pomena za preprečevanje njenih negativnih posledic za dobro počutje strokovnih delavcev in kakovost oskrbe otrok. Strategije za preprečevanje in odpravljanje izgorelosti vključujejo prakse samooskrbe, organizacijske podporne sisteme ter ustvarjanje pozitivnega in spodbudnega delovnega okolja.

Razumevanje sindroma izgorelosti v predšolski vzgoji in varstvu. Prepoznavanje znakov in simptomov izgorelosti. Vzroki in dejavniki tveganja za izgorelost v poklicu. Vpliv izgorelosti na strokovnjake, otroke in organizacije. Strategije samooskrbe za preprečevanje izgorelosti. Krepitev odpornosti in čustvenega blagostanja. Ustvarjanje podpornega delovnega okolja za boj proti izgorelosti. Tehnike obvladovanja stresa za strokovnjake v zgodnjem otroštvu. Iskanje pomoči in podpore: Viri za okrevanje po izgorelosti. Spodbujanje ravnovesja med delom in življenjem ter trajnostne prakse

Viri

- KAMERMAN, S. B. 2006. Globalna zgodovina predšolske vzgoje in varstva. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147470>
- KAMERMAN, S. B. 2000. Politike starševskega dopusta: (2): bistvena sestavina politik predšolske vzgoje in varstva. *Social policy report*, 14(2), 1-16. <https://www.srca.org/sites/default/files/file-attachments/spr14-2.pdf>
- Evropska komisija. 2011. Ključni podatki o predšolski vzgoji in varstvu v Evropi. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5785249/EC-01-14-484-EN.PDF/cbdf1804-a139-43a9-b8f1-ca5223eea2a1>
- PENN, H. 2009. *Predšolska vzgoja in varstvo: Ključna spoznanja iz raziskav za oblikovalce politik*. Evropska komisija, Generalni direktorat za izobraževanje in kulturo. <https://repository.uel.ac.uk/download/e0809607ba5b3644fad8fa7fed-39d7ddf89c45c3aa318e1b55af38fe2eb1b1d/573714/ecec-report-pdf.pdf>
- CAMPBELL, E. 2003. Moralne lekcije: Moralne vrednote: etična vloga učiteljev. *Education- al research and evaluation*, 9(1), 25-50. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1076/edre.9.1.25.13550>
- DAHLBERG, G., MOSS, P. (ur.). 2005. Ethics and politics in early childhood education. Routledge. https://www.researchgate.net/publication/289653162_Ethics_and_Politics_in_Early_Childhood_Education.
- RODD, J. 2020. *Vodenje v zgodnjem otroštvu: Pot do profesionalizma*. Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003116295/leadership-early-childhood-jillian-rodd>
- SKATTEBOL, J., ADAMSON, E., WOODROW, CH. 2016. Revizija profesionalizma z obrobja. *Early Years*. 36. 1-16. 10.1080/09575146.2015.1121975. https://www.researchgate.net/publication/292188769_Revisioning_professionalism_from_the_periphery
- MILLER, L., CAMERON, C. (ur.). 2013. Early childhood education and care as a profession (Predšolska vzgoja in varstvo kot poklic): Mednarodne perspektive. Routledge. <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/international-perspectives-in-the-early-years/book239253?page=1#pre-view>
- OBERHUEMER, P. 2015. Poklicni profili v predšolski vzgoji in varstvu: (2015): kontinuiteta in spremembe v Evropi. In: V: Willekens, H., Scheiwe, K., Nawrotzki, K. (ur.) *The Development of Early Childhood Education in Europe and North America*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137441980_10

- FUKKINK, R. 2019. Interprofesionalno sodelovanje v predšolski vzgoji in varstvu. 10.13140/RG.2.2.20039.14241. https://www.researchgate.net/publication/333381295_Interprofessional_collaboration_in_early_childhood_education_and_care
- HADDAD, L. 2006. Celostne politike za predšolsko vzgojo in varstvo: izzivi, pasti in možnosti. *Cadernos de Pesquisa*. 36. 519-546. <https://www.scielo.br/j/cp/a/Zp5TJLLG7jRPhsMQnvcYH6R/?format=pdf&lang=en>
- BRENNAN, D., NIEUWENHUIS, R. (ur.). 2018. The centrality of community In *The Routledge handbook of global child welfare*. Palgrave Macmillan. <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315672960>
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). 2019. Starting strong VI: Supporting Meaningful Interactions In Early Childhood Education And Care (Močni začetniki VI: Podpora smiselnim interakcijam v predšolski vzgoji in varstvu). OECD Publishing. <https://www.child-encyclopedia.com/sites/default/files/2021-10/starting-strong-VI.pdf>
- SPENCE K., CLAPTON G. 2018. "Ravnovesje med spoloma pri zaposlenih v otroškem varstvu: *The Child's Curriculum: Why having more men in childcare is important*, In Colwyn Trevarthen, Jonathan Delafield-Butt, and Aline-Wendy Dunlop (eds), *The Child's Curriculum: (Oxford, 2018; spletna izdaja, Oxford Academic, 18. oktober 2018)*, <https://doi.org/10.1093/oso/9780198747109.003.0010>
- BALKÁ, E., WAGNER, I. 2021. Zgodovinski pogled na študije ženskega dela. *Computer Supported Cooperative Work (CSCW)*. 30. 1-55. 10.1007/s10606-020-09387-9. https://www.researchgate.net/publication/346534304_A_Historical_View_of_Študije_o_ženskem_delu
- BROUWERS, A., TOMIC, W. 2000. Longitudinalna študija izgorelosti učiteljev in zaznane samoučinkovitosti pri vodenju razreda. *Teaching and Teacher Education*, 16(2), 239-253. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0742051X99000578>
- MASLACH, C., LEITER, M. P. 2005. Stres in izgorelost: Izgorelost in izgorelost: kritične raziskave. In C. L. Cooper, J. C. Quick (ur.), *The handbook of stress and health: (str. 155-172)*. Wiley. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118993811>
- NG, J., ROGERS, M., MCNAMARA, C. 2023. Izgorelost vzgojiteljev v zgodnjem otroštvu: Izgorelost v vrtcih: sistematični pregled dejavnikov in učinkovitosti intervencij. *Is-sues in Educational Research*, 33(1), 173-206. <http://www.iier.org.au/iier33/ng.pdf>
- EURYDICE, EUROSTAT. 2018. Zagotavljanje kakovostne predšolske vzgoje in varstva. Evropska komisija. https://abdigm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/05140237_OECD_QUALITY_ECEC.pdf

PODROBNOSTI O MODULU	
Naslov modula	PARTNERSTVA Z DRUŽINAMI IN SKUPNOSTMI.
Opis modula	Vključevanje staršev je bilo vedno bistvena sestavina sodelovanja med vzgojitelji, otroki in družinami. Starši, ki so bili obravnavani kot eden od deležnikov skupnosti vrtca/vrtca, imajo ogromno vlogo pri otrokovi vzgojni in okoljski preobrazbi. Starši, ki ustvarjajo pogoje za razvoj in učenje od zgodnjega otroštva ter podpirajo otrokov razvoj in socializacijo doma, imajo večjo verjetnost, da bodo njihovi otroci dosegli boljše učne rezultate in boljše šolsko kariero, kot tisti, ki niso aktivno vključeni v spodbujanje otrokovih dejavnosti in učenja od zgodnjega otroštva. Starši so otrokovi prvi vzorniki in imajo v njegovem življenju pomembno vlogo. Ta položaj prevzamejo tudi vzgojitelji v vrtcu. Proaktivna komunikacija med tema dvema kanaloma lahko pozitivno vpliva na otrokovo vzgojno izkušnjo in razvoj. Vključenosti staršev ne bi smeli prevajati zgolj kot "sodelovanje", saj ta izraz bolje izraža dodano vrednost, ki vključuje starševske odgovornosti, komunikacijo, prostovoljstvo ter sodelovanje z institucijami in širšo skupnostjo. Odgovornost staršev pomeni: ustvarjanje pogojev za bivanje, zdravje in varnost; odprte in iskrene odnose z otrokom in drugimi starši, podpiranje otrokovega razvoja in pogojev za učenje; oblikovanje integracije vrtca/vrtca, sodelovanje v življenju vrtca/vrtca in sodelovanje pri odločanju v matičnih organih ustanov. Pri sodelovanju med družino in skupnostjo vrtca/vrtca so zelo pomembna naslednja načela: • sodelovanje mora biti proaktivno in ne reaktivno, spodbujati je treba sodelovanje vseh staršev; • sodelovanje bi moralo biti občutljivo za raznolikost družin, odzivati bi se moralo na različne kulture, življenjske razmere, socialno-ekonomski status in okoliščine družin; • sodelovanje bi moralo temeljiti na vključevanju staršev v izobraževalni proces. • sodelovanje bi moralo spodbujati samozavest staršev, njihove starševske spretnosti in občutek lastne učinkovitosti.

Opis modula	Ta modul obravnava teme, povezane s sodelovanjem z družinami in skupnostmi v predšolski vzgoji in varstvu. Modul vsebuje tudi dobre prakse za sodelovanje z družinami in skupnostmi glede na potrebe strokovnega delavca v predšolski vzgoji in izobraževanju. Cilj modula je zagotoviti sodobno znanje na področju dela z družinami in skupnostmi ter okrepiti sposobnost osebja za aktivno in učinkovito komuniciranje in sodelovanje z družinami in skupnostmi.

UČNI REZULTATI MODULA (znanje in spretnosti)	
Po uspešnem zaključku tega modula bo študent znal:	
L01	Razume pojme, načela in značilnosti partnerstva z družinami in skupnostmi ter vlogo družin v institucionalnem izobraževanju.
L02	Načrtujte oblike in ukrepe proaktivnega in spodbudnega vključevanja staršev, ki zagotavlja učinkovito komunikacijo in sodelovanje s starši.
L03	razumeti in uporabljati načine in oblike konstruktivne in ustrezne komunikacije, empatije in povratnih informacij (poročanje).
L04	organizirajte redna srečanja, razprave in nadzore tako, da omogočajo učinkovito komunikacijo in interakcijo med otroki, med učiteljem in otroki ter med jasli/vrtci/šolami/varstvenimi centri itd.
L05	uskladiti oblike, potrebe in zahteve partnerstev med družinami in vrtci v skladu s spodbujanjem in organizacijo srečanj staršev, študijami primerov in razpravami.
L06	Ustvarite občutek skupnosti, tako da pomagate družinam, da se dobro počutijo v pogovoru z osebjem in vzgojitelji, ter povečate sodelovanje družin in vzgojiteljev pri načrtovanju kakovostnih rezultatov za otroke.
L07	delite spoznanja in poglede na vsakega otroka ter sodelujte pri skupnem sprejemanju odločitev, ki ustrezajo otrokovim potrebam in so odraz otrokovega zadovoljstva in zdravja.
L08	opazovanje otrokovega socialnega okolja, socialno-ekonomskega statusa in družinskih (domačih) razmer s stališča tretje osebe (raziskovalca).

OKVIRNA VSEBINA (SEZNAM OBRAVNAVANIH TEM)

Podroben učni načrt in anotacija vsebine

- **Družine in šole (vrtci) kot partnerji**

Partnerstvo med družino, šolo in skupnostjo je deljena odgovornost in recipročni proces, v katerem šole in druge ustanove in organizacije skupnosti na smiseln in kulturno ustrezen način vključujejo družine, te pa prevzamejo pobudo za aktivno podporo razvoju in učenju svojih otrok. Za vzpostavitev učinkovitih partnerstev z družinami je potrebno, da vsi zaposleni na šoli (vodstvo, učitelji in pomožno osebje) ustvarijo šolsko okolje, ki sprejema starše in jih spodbuja, da postavljajo vprašanja, izražajo pomisleke in ustrezno sodelujejo pri sprejemanju odločitev. Za vzpostavljanje partnerstev je treba staršem zagotoviti tudi informacije in usposabljanje, ki jih potrebujejo za sodelovanje in vključevanje v učenje svojih otrok. Šole, ki so pri podpori staršem najuspešnejše, presegajo tradicionalne opredelitve vključevanja staršev v širšem smislu staršev kot polnopravnih partnerjev pri izobraževanju svojih otrok.

- **Uspešni pristopi k vključevanju družine v izobraževanje**

Šole (vrtci), ki imajo uspešna partnerstva s starši, ki dosežke učencev obravnavajo kot skupno odgovornost, in vsemi zainteresiranimi stranmi, vključno s starši, upravo, učitelji in voditelji skupnosti, imajo pomembno vlogo pri podpiranju učenja otrok. Vključevanje družin pomeni, da družine in vzgojitelji, vključno z učitelji in administratorji, sodelujejo pri delitvi odgovornosti za podporo otrokovemu učenju. Učitelji lahko družine povežejo z možnostmi, da dejavno prispevajo v šolsko skupnost, določijo učne cilje in ustvarijo močna domača učna okolja. Družine razumejo otrokove potrebe, prednosti in področja rasti ter na podlagi tega razumevanja oblikujejo strategije, ki jih uporabljajo vzgojitelji. Uspešno partnerstvo med šolo in družino zahteva trajno vzajemno sodelovanje, podporo in sodelovanje šolskega osebja ter družin doma in v šoli pri dejavnostih, ki neposredno vplivajo na uspešnost otrok pri učenju.

- **Učinkovita partnerstva**

Prvi vtis o okolju je za starše odločilen dejavnik. Pozitiven odziv na njihovo prvo poizvedbo o ustanovi je temelj partnerstva. Vsi zaposleni so skupaj odgovorni za to, da se družina ob prvem obisku počuti dobrodošlo, da ima čas za ogled in možnost postavljanja vprašanj. Vsi starši se ob prvem obisku počutijo nekoliko zaskrbljeni, zato se morajo strokovni delavci tega vedno zavedati in si prizadevati, da bi se starši počutili dobro. Učinkovite strategije partnerstva se razlikujejo od družin do skupnosti vrtca in so najverjetneje primerne strategije za določeno skupnost glede na lokalne medsebojne

potrebe in vire. Kljub temu je uspešnim pristopom za spodbujanje sodelovanja družin pri izobraževanju njihovih otrok skupna usmerjenost v inovativnost in odpornost. Partnerstvo med KG in družino se začne s sodelovanjem z družinami pri ugotavljanju prednosti, interesov in potreb družin, otrok in zaposlenih na KG ter z razvojem strategij, ki obravnavajo ugotovljene prednosti, interese in potrebe.

- **Komunikacija med starši in strokovnimi delavci**

Dobra komunikacija med starši in strokovnimi delavci je ključna za spodbujanje otrokovega učenja in razvoja, saj pojasnjuje vloge in pričakovanja drugih oseb. Učinkovita komunikacija med starši in vsem osebjem se začne s pozitivnostjo, zaupanjem in tem, da se starši počutijo dragocene. Nekateri starši imajo lahko posebne potrebe pri dostopu do informacij ali sodelovanju pri dejavnostih. Starši, ki so telesno ovirani, imajo senzorične motnje, težave pri pisanju in pisanju, katerih domači jezik se razlikuje od jezika okolja, potrebujejo informacije v dostopni obliki. Nekateri starši so morda sramežljivi ali premalo samozavestni, vendar bodo z malo spodbude z veseljem sodelovali. Vzpostavitev uspešnega partnerstva med vrtcem in družino mora biti prizadevanje celotne šole in ne delo ene osebe ali programa.

- **Premostitev razlik**

Jezikovne in kulturne razlike ter razlike v izobrazbi, ki ločujejo družine in osebje KG, lahko otežijo komunikacijo in sodelovanje družine pri dejavnostih v vrtcu. KG danes sodeluje z različnimi skupinami staršev, od katerih nekateri ne razumejo zlahka vseh pisnih sporočil, ki so jim poslana, in se morda vidijo nepripravljeni, da bi svojim otrokom pomagali pri domačih ali šolskih nalogah. Strategije za odpravljanje teh razlik vključujejo navezovanje stikov s starši z nizkimi jezikovnimi razlikami v formalni izobrazbi prek dvojezičnih služb za ustno in notranjo komunikacijo, pisanje družinam o šolskih programih in otrokovem napredku ter objavljanje kulturnega razumevanja za krepitev zaupanja med domom in šolo. Zainteresirane strani morajo razumeti tudi svoje skupnosti, da lahko izberejo in prilagodijo pristope lokalnim potrebam. Razvoj učinkovitih partnerstev, v katerih se starši počutijo dobrodošli in cenjeni, je eden najpomembnejših ključnih dejavnikov sodelovanja.

- **Informiranje in usposabljanje staršev in pedagoškega osebja**

Brez informacij in spretnosti za medsebojno komunikacijo se lahko med starši in pedagoškim osebjem razvijejo nesporazumi in nezaupanje. Večina staršev in pedagoškega osebja je namreč le malo usposobljena za medsebojno sodelovanje. Z delavnicami in različnimi dejavnostmi ozaveščanja (kot so informativna glasila, priročniki in obiski na domu) ti programi

naučiti starše in pedagoško osebje, kako naj si zaupajo in skupaj pomagajo otrokom pri uspehu v šoli. Njihovi pristopi vključujejo pomoč staršem pri učenju doma, pripravo staršev na sodelovanje pri sprejemanju odločitev na šoli ter zagotavljanje strategij učiteljem, ravnateljem in vsemu osebju, kako doseči starše in z njimi sodelovati kot s partnerji. Tem pristopom je skupen poudarek na usposabljanju in informiranju, ki temelji na potrebah in ciljih družin in osebja, ter se osredotočajo na spreminjanje negativnega odnosa staršev in osebja KG drug do drugega.

- **priprava staršev na sodelovanje pri odločanju v institucijah**

Številni programi spodbujajo starše, da se pridružijo formalnim odborom, ki odločajo o kurikularni politiki, dejavnostih vključevanja staršev, proračunih in pobudah za reforme. V šolah s šolskimi programi imajo lahko upravitelji in učitelji ključno vlogo pri obveščanju staršev o programu in politikah, ki jih je treba upoštevati. Šole same menijo, da lahko vključevanje staršev zagotovi pomembne napotke o tem, kaj morajo storiti za spodbujanje učnega uspeha otrok in kako lahko šole podpirajo učne težave, ki izhajajo iz individualnih razlik. Sprejemanje odločitev se nanaša na vključevanje staršev v šolske odločitve ter na razvoj vodij in predstavnikov staršev. Starši sodelujejo pri sprejemanju odločitev v vrtcu, ko postanejo del upravnih odborov KG ali se pridružijo organizacijam, kot je združenje staršev in učiteljev.

- **Informacije in usposabljanje za pedagoško osebje**

Nekateri vrtci ponujajo učiteljem, ravnateljem in vsem zaposlenim informacije in strategije, kako nagovoriti starše in sodelovati kot partnerji. To je lahko še posebej koristno za pedagoško osebje, ki je na splošno malo ali nič usposobljeno za te veščine. Poleg tega lahko spremembe v družinskih strukturah in življenju v skupnosti zahtevajo nove ali drugačne strategije odnosov z družino, kot so bile učinkovite v preteklosti. Dejavnosti strokovnega izpopolnjevanja lahko vključujejo telefonske pogovore, obiske na domu in druge kontaktne strategije, ocenjevanje kulture in raznolikosti doma otrok, komunikacijske veščine za roditeljske sestanke ter vključevanje staršev kot voditeljev in nosilcev odločanja v KG. Specializirano usposabljanje učiteljev in drugega pedagoškega osebja ima lahko ključno vlogo pri odpravljanju nekaterih napačnih predstav in stereotipov, ki lahko postanejo ovira za učinkovito partnerstvo med starši in učitelji.

- **Šole, družine in družinski centri**

Družinski centri nudijo družinam vrsto podpore, vključno s sodelovanjem pri pouku, organiziranjem prostovoljnih dejavnosti v KG ter zagotavljanjem informacij in zamisli družinam, kako pomagati otrokom pri nekaterih učnih načrtih.

povezane dejavnosti. Nekateri centri družinam nudijo tudi storitve, kot so prevoz in varstvo otrok, ki jih družine potrebujejo za udeležbo v dejavnostih centra, ter napotitve na zdravstvene, zaposlitvene ali stanovanjske potrebe. Vsi delujejo v skladu z vodilno filozofijo, da šole in družine za izobraževanje otrok potrebujejo široko paleto podpore. Centri tesno sodelujejo z izobraževalnim osebjem in organizacijami staršev in učiteljev, da bi sponzorirali družinske dejavnosti in olajšali komunikacijo med šolami na domu. Običajno nudijo prijeten prostor, kjer se lahko starši srečajo z učitelji, družine pa lahko dobijo informacije o napotitvah za varstvo otrok in štipendijah, svetujejo pri reševanju težav, uporabljajo center za domače naloge in obiskujejo tečaje izobraževanja odraslih.

- **Starši kot partnerji pri prestrukturiranju šole**

Uspešne šole ali KG vključujejo starše kot aktivne partnerje v proces prestrukturiranja šole. Namesto tradicionalnega hierarhičnega odnosa med družino in šolo/vrtcem, kjer šolsko osebje sprejema enostranske odločitve, si uspešno vključevanje staršev prizadeva razviti starše kot voditelje in enakovredne partnerje v izobraževalnem procesu. Eden od načinov za to je oblikovanje organizacijskih struktur za vključevanje staršev, kot so odbori staršev in prostovoljcev. Starši lahko sodelujejo tudi v drugih odborih za sprejemanje odločitev, kot so sveti za vodenje kraja in skupine za izboljšanje šole. Kot člani teh odborov lahko starši delijo ideje in pomagajo pri sprejemanju odločitev o proračunu, zaposlovanju učiteljev in ravnateljev, institucionalnih načrtih in izobraževalnih politikah, povezanih z vključevanjem staršev. Starši in člani osebja sodelujejo pri pobudah za reforme, da bi spodbudili tesnejše odnose med otroki, učitelji in starši ter izboljšali razvoj otrok.

- **Uporaba šolskega prostora za starše in družine**

Šole lahko sprejmejo preproste ukrepe, da se starši počutijo udobno. Na primer, če na hodniku pred šolo namestite napis dobrodošlice ali starša prostovoljca, ki pozdravi obiskovalce, se vpiše in jih usmeri v učilnice ali pisarno, je prvi vtis veliko bolj pomirjujoč, kot če bi bil na hodniku vseprisoten napis, da se morajo obiskovalci zglasiti v pisarni. Številne šole so sprejele dodatne ukrepe, da bi svoje šole fizično naredile prijazne za starše. Neuporabljene učilnice so preuredili v družinske centre ali centre za starše, kjer lahko starši organizirajo roditeljske sestanke, si izposojajo knjige in drugo učno gradivo, vodijo delavnice in prostovoljne dejavnosti z drugimi starši in pedagoškim osebjem.

- **Spodbujanje kulturnega razumevanja**

Strokovni delavci morajo spoštovati raznolikost in se odzivati na kulture v svoji skupnosti. Živimo v raznoliki in spreminjajoči se družbi. Na odnos majhnih otrok do raznolikosti vpliva vedenje odraslih, ki jih obkrožajo. Vse družine morajo biti cenjene in dobrodošle. Odpravljanje jezikovnih ovir je velik

korak k večjemu sodelovanju staršev pri izobraževanju njihovih otrok.

kation, vzpostavljanje mostov z družinami iz različnih kultur in okolij si prav tako zasluži posebno pozornost, če se vse družine dobro počutijo pri sodelovanju pri šolskih dejavnostih. Na številnih šolah ima lahko povezovalac med domom in šolo ključno vlogo pri navezovanju stikov s starši iz različnih okolij ter gradnji mostov med domom in šolo. Oseba za stike med domom in šolo tesno povezuje skupnost in ima enako kulturno ozadje kot starši; je v dobrem položaju, da naveže stik s starši in jih povabi k sodelovanju pri izobraževanju njihovih otrok. S pomočjo odnosa med domom in šolo lahko šole s starši vzpostavijo odnose, ki temeljijo na razumevanju in zaupanju.

Viri

- ANDERSON, K. J., MINKE, K. M. 2007. Vključevanje staršev v izobraževanje: razumevanje odločanja staršev. *J. Educ. Res.* 100, 311-323. <https://doi.org/10.3200/JOER.100.5.311-323>
- BAECK, U. D. 2010. "So strokovnjaki": študija o pogledih učiteljev na vključevanje staršev v šolo. *Br. J. Soc. Edu.* 31, 323-335. <https://doi.org/10.1080/01425691003700565>
- BAKKER, J. T., DENESSEN, E. J. P. G. 2007. Koncept vključevanja staršev: Nekaj teoretičnih in empiričnih premislekov. <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/56052/56052.pdf>
- BAXTER, G., KILDERRY, A. 2022. Diskurz o partnerstvu med družino in šolo: Vključevanje v družinske šole: neskladja, napačne predstavitve in nasprotni pripovedi. *Teaching and Teacher Education*, 109, 103561. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103561>
- CAIRNEY, T. 2000. Onkraj zidov učilnice: Družina in skupnost kot partnerja v izobraževanju: ponovno odkritje družine in skupnosti kot partnerjev v izobraževanju. *Educational Review*, 52(2), 163-174. <https://doi.org/10.1080/713664041>
- CHEN, W.-B., GREGORY, A. 2009. Vključenost staršev kot zaščitni dejavnik pri prehodu v srednjo šolo. *J. Educ. Res.* 103, 53-62. <https://doi.org/10.1080/00220670903231250>
- DOBBIE, W., FRYER, R. G., JR. 2009. Ali so kakovostne šole dovolj za odpravo razlik v dosežkih? Dokazi iz socialnega eksperimenta v Harlemu. Boston, MA: Univerza Harvard. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w15473/w15473.pdf
- DRIESSEN, G., SMIT, F., SLEEGERS, P. 2005. Vključenost staršev in izobraževalni dosežki. *Br. Educ. Res. J.* 31, 509-532. <https://doi.org/10.1080/01411920500148713>
- EPSTEIN, J. L., VAN VOORHIS, F. L. 2010. Vloge šolskih svetovalnih delavcev pri razvijanju partnerstev z družinami in skupnostmi za uspeh učencev. *Profesional School Counseling*, 14(1). <https://doi.org/10.1177/2156759X1001400102>
- EPSTEIN, J. L., SANDERS, M. G., SIMON, B. S., SALINAS, K. C., JANSORN, N. R., VAN VOORHIS, F. L. 2002. Partnerstvo med šolo, družino in skupnostjo: (2. izdaja). Thousand Oaks, CA: Corwin. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED467082/pdf/ERIC->

- FRANCK, L. S., O'BRIEN, K. 2019. The evolution of family centred care (Razvoj v družino usmerjene oskrbe): Od podpornih intervencij, ki jih izvajajo starši, do modela integrirane družinske oskrbe. *Birth defects research*, 111(15), 1044-1059. <https://doi.org/10.1002/bdr2.1521>
- FRIEDMAN, B. A., BOBROWSKI, P. E., GERACI, J. 2006. Zadovoljstvo staršev s šolo: etnične podobnosti in razlike. *J. Educ. Adm.* 44, 471-486. <https://doi.org/10.1108/09578230610683769>
- FUNKHOUSER, J., GONZALES, M. 1997. Vključevanje družine v izobraževanje otrok: Uspešni lokalni pristopi. Washington, DC: US Department of Education. <https://www2.ed.gov/PDFDocs/97-7022.pdf>
- GIBBONS, S., SILVA, O. 2011. Kakovost šol, blaginja otrok in zadovoljstvo staršev. *Econ. Educ. Rev.* 30, 312-331. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2010.11.001>
- GOFF, W., PHILLIPSON, S., CLARKE, S. 2023. Partnerstvo z družinami in skupnostmi: Gradnja dinamičnih odnosov. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108903837>
- HANNON, L., O'DONNELL, G. M. 2022. Učitelji, starši in partnerstva med družino in šolo: čustva, izkušnje in zagovorništvo. *Journal of Education for Teaching*, 48(2), 241-255. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02607476.2021.1989981>
- HELTON, J. J., COOPER-SADLO, S. C., HOUSE, N. G., ADLER, H., NORTON, L. 2022. Odpornost družin, vključenih v socialno varstvo otrok: A Mixed-Methods Study: A Mixed-Methods Study. *Social Work Research*, 46(2), 153-161. <https://doi.org/10.1093/swr/svac004>
- HENDERSON, A. T., MAPP, K. L. (ur.). 2002. Nov val dokazov: The impact of school, family, and community connections on student achievement. Austin, TX: National Centre for Family and Community Connections with Schools, Southwest Educational Development Laboratory. <https://sedl.org/connections/resources/evidence.pdf>
- HENDERSON, A. T., MAPP, K. L., JOHNSON, V. R., DAVIES, D. 2007. Beyond prodaja peciva: Osnovni vodnik po partnerstvih med družino in šolo. New York, NY: [file:///C:/Users/kissn/Downloads/eScholarship%20UC%20item%205w75c6xt%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kissn/Downloads/eScholarship%20UC%20item%205w75c6xt%20(1).pdf)
- HILL, N. E., CASTELLINO, D. R., LANSFORD, J. E., NOWLIN, P., DODGE, K. A., BATES, J. E., PETIT, G. S. 2004. Učna vključenost staršev v povezavi z vedenjem, dosežki in aspiracijami v šoli: Demografske razlike v mladostništvu. *Child Development*, 75, 1491-1509.

- PARSONS, S., KOVSHOFF, H., IVIL, K. 2022. Digitalne zgodbe za prehod: soustvarjanje baze dokazov v zgodnjih letih z avtističnimi otroki, družinami in strokovnimi delavci. *Educational review*, 74(6), 1063-1081. <https://doi.org/10.1080/00131911.2020.1816909>

PODROBNOSTI O MODULU	
Naslov	MAJHNI OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI
modula	
Opis modula	Učni izidi modula zajemajo razumevanje značilnosti in posledic različnih razvojnih motenj, kar vzgojiteljem omogoča, da analizirajo in uporabljajo vključujoče strategije za celostni razvoj otrok. Poudarjeni so etični vidiki in odgovornosti pri spodbujanju vključujočih praks in spoštovanju otrokovih pravic, kar vzgojitelje pripravi na to, da se z občutljivostjo in sočutjem lotijo edinstvenih potreb vsakega otroka. Modul se ukvarja tudi z izzivi, s katerimi se soočajo vzgojitelji in skrbniki, ter predlaga strategije za strokovno priznavanje in podporne sisteme za spodbujanje vključujočega in vzgojnega izobraževalnega okolja. V celotnem modulu je velik poudarek na spodbujanju enakosti spolov in raznolikosti, kar vzgojitelje spodbuja k ustvarjanju vključujočih prostorov, ki slavijo edinstveno identiteto vsakega otroka. Poleg tega se raziskuje pomen individualiziranih izobraževalnih načrtov (IEP), ki vzgojitelje usposablja za zagotavljanje osebne podpore, prilagojene močnim stranem in izzivom vsakega otroka. Sodelovanje z družinami in partnerji iz skupnosti je poudarjeno kot bistvena sestavina učinkovitega posebnega izobraževanja, pri čemer se priznava bistvena vloga staršev in skrbnikov pri otrokovi rasti in razvoju. Modul spodbuja vzgojitelje, naj dejavno sodelujejo z družinami in organizacijami v skupnosti, da bi zagotovili celovito oskrbo in podporo otrokom s posebnimi potrebami. S poudarjanjem najnovejših trendov in inovacij v posebnem izobraževanju modul omogoča izobraževalcem, da ostanejo na tekočem z razvijajočimi se praksami, vključevanjem vključujočih tehnologij in na dokazih temelječih učnih strategij. Spodbuja se sprejemanje pristopov, ki temeljijo na močeh, ter spodbujanje socialne pravičnosti in enakosti, kar spodbuja podporno in vključujoče učno okolje. Modul obravnava tudi kritični prehod otrok s posebnimi potrebami v osnovnošolsko izobraževanje in zagotavlja strategije za nemoteno olajšanje tega procesa. Na splošno ta modul vzgojiteljem omogoča celostno razumevanje predšolske vzgoje s poudarkom na vključevanju, sodelovanju in stalnem strokovnem razvoju. Z vključevanjem na dokazih temelječih praks in inovativnih pristopov so vzgojitelji usposobljeni za ustvarjanje vključujočega in vzgojnega učnega okolja, ki neguje potencial vsakega otroka in ga usmerja k uspehu na akademskem in osebnem področju.

UČNI REZULTATI MODULA (znanje in spretnosti)	
Po uspešnem zaključku tega modula bo študent znal:	
L01	razumeti značilnosti in posledice različnih razvojnih motenj in posebnih potreb v zgodnjem otroštvu.
L02	analizirati in uporabljati inkluzivne strategije za podporo celostnemu razvoju otrok s posebnimi potrebami.
L03	prepoznati etične vidike in odgovornosti vzgojiteljev v zgodnjem otroštvu pri spodbujanju vključujočih praks in spoštovanju otrokovih pravic.
L04	preučiti izzive, s katerimi se soočajo vzgojitelji in skrbniki v zgodnjem otroštvu pri zagotavljanju vključujočega izobraževanja, ter predlagati strategije za spodbujanje strokovnega priznavanja in podpornih sistemov.
L05	Oceniti vpliv neenakosti med spoloma v poklicu predšolske vzgoje in predlagati strategije za spodbujanje enakosti in raznolikosti spolov.
L06	Sodelujte pri pripravi in izvajanju individualnih izobraževalnih načrtov (IEP) ter upoštevajte edinstvene prednosti in izzive otrok s posebnimi potrebami, da zagotovite individualno podporo.
L07	Raziščite vlogo poklicnih sindikatov in mednarodnih organizacij pri zagovarjanju pravic in dobrobiti strokovnjakov na področju predšolske vzgoje ter oblikovanju politik in praks na tem področju.
L08	Omogočanje učinkovite komunikacije in sodelovanja med strokovnjaki, dokazovanje sposobnosti za udeležbo na rednih sestankih, izmenjavo informacij in usklajevanje prizadevanj za učinkovito podporo otrokom s posebnimi potrebami.
L09	Reševanje konfliktov in reševanje izzivov v sodelovanju, uporaba spretnosti reševanja problemov za premagovanje morebitnih konfliktov in izzivov, ki se lahko pojavijo v sodelujočih skupinah.

OKVIRNA VSEBINA (SEZNAM OBRAVNAVANIH TEM)

Podroben učni načrt in anotacija vsebine

- **Uvod v posebne potrebe v predšolski vzgoji**

Ta tema ponuja pregled posebnih potreb v zgodnjem otroštvu in poudarja pomen vključujočega izobraževanja. Obravnava zgodovinski kontekst, pravne okvire in pomen zgodnjega posredovanja pri podpori otrokom z različnimi potrebami. S to temo bodo vzgojitelji pridobili poglobljeno razumevanje koncepta in klasifikacije posebnih potreb v zgodnjem otroštvu ter prepoznali edinstvene izzive in priložnosti, ki jih ti otroci predstavljajo na svoji izobraževalni poti. Učni načrt se poglobi v zgodovinske perspektive posebnega izobraževanja majhnih otrok in osvetli razvoj inkluzivnih praks ter pozitiven vpliv bolj celostnega pristopa k učenju.

Velik poudarek je na raziskovanju pravnih okvirov in politik, ki spodbujajo vključujoče izobraževanje v evropskih državah. Razumevanje teh politik je ključnega pomena za to, da se vzgojiteljem zagotovi jasen načrt za ustvarjanje inkluzivnih okolij, ki so prilagojena različnim potrebam njihovih učencev. Poleg tega tema poudarja pomen zgodnjega vključevanja kot temeljnega stebra pri podpori otrokom s posebnimi potrebami. S prepoznavanjem in obravnavanjem izzivov v zgodnji fazi lahko vzgojitelji igrajo ključno vlogo pri spodbujanju optimalnega razvoja in izboljšanju rezultatov teh mladih učencev.

Oprelitev in razvrstitev posebnih potreb v zgodnjem otroštvu. Zgodovinski pogledi na posebno izobraževanje majhnih otrok. Pravni okviri in politike, ki spodbujajo vključevanje v evropskih državah. Prednosti in izzivi inkluzivnega izobraževanja v zgodnjem otroštvu. Pomen sodelovanja med učitelji, starši in strokovnjaki.

- **Razumevanje razvojnih motenj v zgodnjem otroštvu**

Ta tema obravnava različne razvojne motnje, ki prevladujejo pri majhnih otrocih, ter raziskuje njihove značilnosti in posledice za učenje in razvoj. Vzgojitelje oprepi s strategijami za učinkovito podporo otrokom s specifičnimi motnjami. S prepoznavanjem zgodnjih znakov in izzivov lahko učitelji izvajajo z dokazi podprte strategije za zagotavljanje individualne podpore ter tako spodbujajo vključujoče in spodbudno učno okolje. Sodelovanje med vzgojitelji in drugimi strokovnjaki krepi celovito skrb za mlade učence z motnjami v razvoju, kar jim omogoča, da dosežejo svoj polni potencial ter akademsko in osebno uspešnost. Končno ta modus poudarja vključenost in daje vzgojiteljem moč, da ustvarijo spodbudno okolje, ki vsakemu otroku zagotavlja uspeh na njegovi izobraževalni poti.

Motnje avtističnega spektra (ASD). Motnja pozornosti s hiperaktivnostjo (ADHD). Intelktualne motnje (ID). Motnje govora in jezika. motnje senzorične obdelave (SPD).

- **Odpravljanje ovir za napačno diagnosticiranje romskih otrok**

Romski otroci v Evropi, vključno z državami, kot so Slovaška in postkomunistične države, se pogosto soočajo z izzivi pri dostopu do kakovostnega izobraževanja in so včasih napačno diagnosticirani kot otroci s posebnimi potrebami. Romska skupnost je med največjimi etničnimi manjšinami v Evropi in se pogosto sooča z diskriminacijo in socialno izključenostjo, kar vpliva na njihove izobraževalne rezultate.

Ena glavnih težav je napačno pripisovanje učnih težav intelektualnim ali razvojnim motnjam, kar vodi v pretirano diagnosticiranje posebnih potreb pri romskih otrocih. K temu prispevajo tudi jezikovne ovire in kulturne razlike. Za reševanje tega problema je potreben celovit pristop, ki vključuje kulturno občutljivo izobraževanje, usposabljanje učiteljev za prepoznavanje različnih potreb in politike, ki se borijo proti predsodkom in spodbujajo vključevanje. S spodbujanjem vključujočega okolja lahko Evropa prekine krog napačnih diagnoz in romskim otrokom zagotovi poštene in pravične izobraževalne priložnosti za njihovo akademsko in osebno rast.

Diskriminacija in socialna izključenost. Kulturna ozaveščenost in občutljivost. Prepoznavanje in premagovanje jezikovnih ovir, ki lahko ovirajo učinkovito komuniciranje. Boj proti stereotipom in predsodkom o romski skupnosti. Zagotavljanje pravičnega dostopa do predšolske vzgoje. Usposabljanje učiteljev in strokovni razvoj. Vključujoči učni načrt. Vključenost in sodelovanje staršev.

- **Strategije ocenjevanja in zgodnjega posredovanja**

Učinkovite tehnike ocenjevanja in zgodnje posredovanje imajo ključno vlogo pri obravnavi posebnih potreb. Ta tema obravnava formalne in neformalne metode ocenjevanja ter z dokazi podprte strategije posredovanja, prilagojene mladim otrokom. Modul poudarja ključno vlogo učinkovitih tehnik ocenjevanja in zgodnje intervencije pri obravnavi posebnih potreb pri majhnih otrocih. Poglobi se v formalne in neformalne metode ocenjevanja ter vzgojitelje opremi z na dokazih temelječimi strategijami posredovanja, ki so prilagojene edinstvenim potrebam vsakega otroka.

Modul zajema različne vidike, vključno s pregledovanjem in prepoznavanjem posebnih potreb v zgodnjem otroštvu, s poudarkom na pomenu zgodnjega odkrivanja, da se zagotovi pravočasna podpora. Pedagogi bodo raziskali tudi pomen individualiziranih izobraževalnih načrtov (IEP) in individualiziranih družinskih storitev.

Načrti (IFSP) pri prilagajanju izobraževanja posebnim zahtevam vsakega otroka. Obravnavani bodo na dokazih temelječi pristopi k intervencijam za različne potrebe, ki bodo učiteljem omogočili izvajanje ciljno usmerjenih strategij, ki učinkovito podpirajo otrokov razvoj. Poleg tega modul raziskuje uporabo tehnologije v zgodnji intervenciji, kar vzgojiteljem omogoča uporabo digitalnih orodij za izboljšanje učnih izkušenj. Spremljanje napredka in prilagajanje intervencij, ko otroci rastejo in se razvijajo, sta bistveni sestavini modula, ki zagotavljata stalno podporo in napredek za mlade učence s posebnimi potrebami. Na splošno ta modul vzgojitelje opremi s celovitim naborom orodij za učinkovito ocenjevanje, posredovanje in podporo otrokom ter spodbuja njihovo optimalno rast in razvoj.

Pregledovanje in prepoznavanje posebnih potreb v zgodnjem otroštvu. Individualni izobraževalni načrti (IEP) in individualni družinski načrti (IFSP). Na dokazih temelječi pristopi k intervenciji za različne potrebe. Uporaba tehnologije pri zgodnji intervenciji. Spremljanje napredka in prilagajanje intervencij.

- **Ustvarjanje vključujočih okolij v zgodnjem otroštvu**

Ustvarjanje vključujočega okolja v zgodnjem otroštvu je temeljni steber posebnega izobraževanja, ki poudarja pomen ustvarjanja prijaznega in podpornega vzdušja za vse mlade učence. To področje se osredotoča na izvajanje načel univerzalnega oblikovanja za učenje (UDL), ki zagotavljajo, da so učne izkušnje dostopne in koristne za otroke z različnimi potrebami. Učitelji uporabljajo prilagoditve in modifikacije v učnem okolju, da se prilagodijo različnim učnim stilom in zmožnostim ter tako spodbujajo vključujoč in pravičen prostor, v katerem lahko vsak otrok uspeva. Z uporabo strategij diferenciacije učitelji poskrbijo za edinstvene potrebe vsakega učenca ter tako spodbujajo aktivno vključevanje in sodelovanje v razredu. Poleg tega je poudarjeno oblikovanje pozitivne in sprejemajoče kulture v razredu, kjer se gojijo empatija, spoštovanje in razumevanje, kar ustvarja varen prostor, v katerem lahko otroci skupaj raziskujejo, se učijo in rastejo. S spodbujanjem socialnih interakcij in vrstniške podpore vzgojitelji gojijo vključujočo skupnost, v kateri se otroci ne razvijajo le akademsko, temveč tudi socialno in čustveno, kar je temelj za njihov prihodnji uspeh in dobro počutje.

načela univerzalnega oblikovanja učenja (UDL). Prilagoditve in spremembe v učnem okolju. Strategije diferenciacije za prilagajanje različnim učencem. Oblikovanje pozitivne in sprejemajoče kulture v razredu. Spodbujanje socialnih interakcij in vrstniške podpore.

- **Sodelovanje z družinami in partnerji skupnosti**

Za učinkovito obravnavo potreb otrok s posebnimi potrebami sta ključnega pomena vključevanje družin in sodelovanje s partnerji v skupnosti. Ta tema

je

uporablja strategije za vzpostavitev močnih partnerstev in podpornih mrež. Sodelovanje z družinami in partnerji iz skupnosti je pomemben vidik posebnega izobraževanja, ki priznava pomen vzpostavljanja močnih partnerstev za podporo potrebam otrok z različnimi zahtevami. To področje poudarja družinsko usmerjene prakse v predšolski vzgoji, saj priznava ključno vlogo staršev in skrbnikov pri otrokovem razvoju. Vzgojitelji dajejo prednost učinkovitemu komuniciranju z družinami ter spodbujajo odprte in pregledne dialoge, da bi razumeli edinstvene prednosti, izzive in cilje vsakega otroka. Z vključevanjem družin v otrokovo učno pot vzgojitelji ustvarjajo podporni in sodelovalni pristop, ki sega prek sten učilnice.

Poleg tega to področje raziskuje strategije za sodelovanje z organizacijami v skupnosti in podpornimi službami za zagotavljanje celovite oskrbe otrok s posebnimi potrebami. S sodelovanjem s partnerji iz skupnosti lahko vzgojitelji dostopajo do širokega nabora virov in strokovnega znanja za podporo otrokove rasti in razvoja. Poudarjeno je tudi opolnomočenje družin za zagovarjanje otrokovih potreb, kar zagotavlja, da so starši in skrbniki dejavni udeleženci v procesu odločanja o izobraževanju. Z učinkovitim sodelovanjem z družinami in partnerji iz skupnosti vzgojitelji ustvarjajo celostno in negovalno okolje, ki spodbuja optimalen razvoj otrok s posebnimi potrebami. Z usklajevanjem prizadevanj doma, v šoli in skupnosti lahko vzgojitelji izboljšajo otrokovo učno izkušnjo in dobro počutje ter zagotovijo trdne temelje za njegov prihodnji uspeh in vključenost v družbo.

Na družino osredotočene prakse v predšolski vzgoji. Učinkovita komunikacija s starši in skrbniki. Vključevanje družin v otrokovo učno pot. Sodelovanje z organizacijami v skupnosti in podpornimi službami. Opolnomočenje družin, da se zavzemajo za potrebe svojih otrok.

- **Učenje z igro za otroke s posebnimi potrebami**

Igra je močno orodje za učenje in razvoj. Ta tema obravnava pomen učenja z igro pri podpiranju otrok z različnimi potrebami in kako lahko učitelji prilagodijo igralne dejavnosti, da izpolnijo individualne zahteve. Učenje z igro za otroke s posebnimi potrebami je transformativni pristop, ki priznava moč igre pri podpiranju celostnega razvoja mladih učencev z različnimi potrebami. To specializirano področje predšolske vzgoje poudarja pomen igre kot dragocenega orodja za učenje in raziskovanje. Vzgojitelji izvajajo različne igralne dejavnosti, ki so prilagojene individualnim zahtevam vsakega otroka, kar zagotavlja njihovo dejavno vključevanje in sodelovanje. S priznavanjem prednosti igre za otroke s posebnimi potrebami, kot so spodbujanje socialnih veščin, komunikacije in raziskovanja čutil, vzgojitelji ustvarjajo spodbudno in vključujoče okolje za igro. S strukturiranimi in nestrukturiranimi igralnimi dejavnostmi otroci de-

velop bistvene spretnosti, gradijo odnose z vrstniki ter krepijo svoje kognitivne in motorične sposobnosti. Poleg tega vzgojitelji oblikujejo senzorično prijazne igralne prostore, ki ustrezajo potrebam otrok po senzoričnem procesiranju, in tako spodbujajo okolje, ki podpira njihovo splošno dobro počutje in učenje. Z učenjem, ki temelji na igri, vzgojitelji predšolskih otrok otrokom s posebnimi potrebami omogočijo, da raziskujejo in se izražajo, s čimer spodbujajo ljubezen do učenja, ki bo zaznamovala njihovo izobraževalno pot in uspeh v prihodnosti.

Prednosti igre za otroke s posebnimi potrebami. Prilagajanje igrač in materialov za vključujočo igro. Strukturirane in nestrukturirane igralne dejavnosti. Vloga igre pri razvijanju socialnih spretnosti in komunikacije. Ustvarjanje senzorično prijaznih prostorov za igro.

- **Razvoj komunikacije in jezika v posebnem izobraževanju**

Komunikacijske spretnosti so temeljnega pomena za otrokovo splošno rast. Ta tema obravnava razvoj jezika in komunikacijske strategije za otroke s posebnimi potrebami. Komunikacija in jezikovni razvoj v posebnem izobraževanju je temeljni vidik, ki poudarja pomen učinkovitih komunikacijskih spretnosti za otrokovo splošno rast. To specializirano področje raziskuje mejnike jezikovnega razvoja v zgodnjem otroštvu in omogoča vzgojiteljem, da izboljšajo receptivne in ekspresivne jezikovne spretnosti. Za podporo otrokom z različnimi potrebami na njihovi komunikacijski poti se uporabljajo sistemi za razširjeno in alternativno komunikacijo (AAC). Vzgojitelji uporabljajo dejavnosti pripovedovanja zgodb in spodbujanja jezika za spodbujanje jezikovnega razvoja, hkrati pa spodbujajo večjezičnost v inkluzivnih razredih. S spodbujanjem dobrih komunikacijskih spretnosti vzgojitelji otrokom s posebnimi potrebami omogočajo, da se samozavestno izražajo, kar spodbuja njihov kognitivni, socialni in čustveni razvoj.

Mejniki jezikovnega razvoja v zgodnjem otroštvu. Sistemi za razširjeno in alternativno sporazumevanje (AAC). Strategije za izboljšanje receptivnih in ekspresivnih jezikovnih spretnosti. Pripovedovanje zgodb in dejavnosti za spodbujanje jezika. Spodbujanje večjezičnosti v inkluzivnih razredih.

- **Čustveni in socialni razvoj otrok s posebnimi potrebami** Podpora čustvenemu in socialnemu počutju otrok s posebnimi potrebami je ključnega pomena za njihov splošni uspeh. Ta tema obravnava razumevanje in prilagajanje socialno-čustvenih potreb mladih učencev. To specializirano področje poudarja pomen podpore razvoju socialnih veščin in vrstniških interakcij mladih učencev z različnimi potrebami. Vzgojitelji izvajajo strategije za spodbujanje čustvenega uravnavanja in samozavedanja ter otrokom omogočajo, da učinkovito izražajo in obvladujejo svoja čustva.

Drugi ključni vidik je krepitev samospoštovanja in odpornosti pri otrocih s posebnimi potrebami, saj je treba spodbujati pozitiven občutek lastne vrednosti in jim vcepiti zaupanje v njihove sposobnosti. Vzgojitelji uporabljajo z dokazi podprte pristope za obravnavo težavnega vedenja, pri čemer zagotavljajo podporno in razumevajoče okolje, v katerem se otroci počutijo varne pri raziskovanju in učenju.

Najpomembnejše je ustvarjanje spodbudnega in vključujočega okolja v razredu, kjer se otroci počutijo sprejete in cenjene takšne, kakršni so. S krepitevijo pozitivnih odnosov in spodbujanjem vrstniške podpore vzgojitelji med vsemi učenci gojijo občutek pripadnosti in socialne povezanosti. S tem pristopom otroci s posebnimi potrebami razvijajo močne socialne spretnosti, komunikacijske sposobnosti in čustveno inteligenco, ki so bistvene za njihov splošni razvoj in prihodnji uspeh na akademskem in osebnem področju. S prednostnim obravnavanjem čustvenega in socialnega blagostanja otrok s posebnimi potrebami vzgojitelji utirajo pot bolj vključujoči in sočutni družbi, ki sprejema edinstvenost in potencial vsakega posameznika.

Razvoj socialnih spretnosti in medsebojni odnosi z vrstniki. uravnavanje čustev in samozavedanje. Krepitev samospoštovanja in odpornosti pri otrocih s posebnimi potrebami. Strategije za obravnavanje zahtevnega vedenja. Ustvarjanje podpornega in vzgojnega okolja v razredu.

- **Pomožna tehnologija v predšolski vzgoji**

Pomožna tehnologija lahko otrokom s posebnimi potrebami pomembno pomaga pri učenju. Ta tema obravnava različne podporne tehnologije in njihovo vključevanje v predšolske učilnice. To področje posebnega izobraževanja se osredotoča na vključevanje različnih podpornih tehnologij, prilagojenih individualnim zahtevam vsakega otroka. Ta tehnološka orodja, od aplikacij za razširjeno in virtualno resničnost do mobilnih aplikacij in naprav, ponujajo inovativne načine za večjo vključenost in sodelovanje v učnem procesu. Pedagogi uporabljajo podporno tehnologijo za spodbujanje komunikacije, motoričnih spretnosti in kognitivnega razvoja ter tako ustvarjajo bolj vključujoče in dostopno učno okolje. Z izkoriščanjem moči tehnologije lahko vzgojitelji v zgodnjem otroštvu učinkovito poskrbijo za edinstvene zmožnosti otrok s posebnimi potrebami, s čimer sprostijo njihov polni potencial ter spodbujajo občutek odvisnosti in moči na njihovi izobraževalni poti.

Vrste podpornih tehnologij za različne potrebe. Razširjene in navidezne aplikacije. Mobilne aplikacije in naprave za otroke s posebnimi potrebami. Funkcije dostopnosti v digitalnih učnih virih. Ocenjevanje učinkovitosti orodij podporne tehnologije.

- **Zgodnja pismenost in računanje za otroke s posebnimi potrebami**

Pismenost in računske spretnosti so temelj akademskega uspeha. Ta tema se osredotoča na prilagajanje učnih strategij za spodbujanje zgodnjega razvoja pismenosti in računanja pri otrocih s posebnimi potrebami. To specializirano področje izobraževanja se osredotoča na prilagajanje učnih strategij za spodbujanje zgodnjega razvoja pismenosti in računskih spretnosti, pri čemer je treba upoštevati edinstvene učne stile in zmožnosti vsakega otroka. Pedagogi uporabljajo z dokazi podprte pristope, kot so fonika in bralne intervencije, da bi spodbudili usvajanje jezika in bralno razumevanje. Podobno se praktične dejavnosti in diferencirana navodila uporabljajo za uvajanje matematičnih konceptov, s čimer se razvijajo močni matematični temelji. S prepoznavanjem in obravnavanjem posebnih izzivov, s katerimi se otroci s posebnimi potrebami soočajo na teh temeljnih področjih, jim vzgojitelji omogočijo, da se aktivno vključijo v učni proces in si ustvarijo trdno podlago za svojo nadaljnjo izobraževalno pot.

Fonetika in intervencije pri branju. Številski koncepti in praktične dejavnosti. Diferencirano poučevanje pismenosti in računanja. Vključevanje pismenosti in računske pismenosti v učni načrt. Podpora otrokom z učnimi težavami pri pismenosti in računanju.

- **Prehod otrok s posebnimi potrebami v osnovnošolsko izobraževanje**

Nemoten prehod iz predšolske vzgoje v osnovno šolo je za otroke s posebnimi potrebami ključnega pomena. Ta tema obravnava strategije za olajšanje tega procesa in podporo uspešnemu vključevanju otrok. Ta ključni proces se osredotoča na zagotavljanje nemotenega in uspešnega prehoda majhnih otrok z različnimi potrebami iz predšolske vzgoje v osnovno šolo. Eden od vidnih trendov je izvajanje individualiziranih načrtov prehoda za vsakega otroka. Ti načrti so prilagojeni posebnim zahtevam otroka in upoštevajo njegove prednosti, izzive in potrebe po podpori v obdobju prehoda. Z oblikovanjem individualnih načrtov lahko vzgojitelji otroke s posebnimi potrebami bolje pripravijo na novo akademsko in družbeno okolje, kar ublaži zaskrbljenost in zagotovi pozitiven začetek njihove poti v osnovnošolsko izobraževanje.

Sodelovanje med vzgojitelji v zgodnjem otroštvu in učitelji v osnovni šoli se je izkazalo kot pomemben trend pri omogočanju uspešnih prehodov. Učinkovito komuniciranje in izmenjava informacij med obema izobraževalnima fazama zagotavljata neprekinjeno podporo in nemoteno posredovanje ustreznih informacij o napredku in potrebah vsakega otroka. To sodelovanje omogoča osnovnošolskim učiteljem, da bolje razumejo individualne značilnosti otrok s posebnimi potrebami, kar jim omogoča zagotavljanje ciljno usmerjene podpore in diferenciranega poučevanja. Poleg tega je pomemben trend tudi aktivno vključevanje staršev v proces prehoda. Perspektive staršev in njihov vpogled v

otrokove prednosti in težave so neprecenljivi pri pripravi celovitih načrtov za prehod in zagotavljanju usklajenega pristopa med domom in šolo. Z vključevanjem prispevka staršev vzgojitelji krepijo občutek partnerskega sodelovanja in skupne odgovornosti, kar zelo koristi otrokovemu splošnemu prilagajanju in dobremu počutju v osnovnošolskem okolju.

Individualni prehodni načrti za otroke s posebnimi potrebami. Sodelovanje med vzgojitelji v zgodnjem otroštvu in učitelji v osnovni šoli. Obravnava tesnobe in skrbi med prehodi. Vključevanje staršev v proces prehoda. Spremljanje napredka in zagotavljanje stalne podpore v primarnem izobraževanju.

- **Trenutni trendi in inovacije v posebnem izobraževanju**

Ta tema izpostavlja najnovejše trende, inovacije in raziskave na področju posebnega izobraževanja za majhne otroke. Vzgojitelje spodbuja, da se seznanijo z razvijajočimi se praksami.

Trenutni trendi in inovacije na področju posebnega izobraževanja za majhne otroke, stare od 0 do 6 let, sooblikujejo pokrajino inkluzivnih učnih okolij ter vzgojiteljem ponujajo nova orodja in pristope za podporo učencem z različnimi potrebami. Eden od vidnih trendov je vključevanje inkluzivnih tehnologij in izobraževalnih aplikacij, ki ponujajo interaktivne in personalizirane učne izkušnje. Te tehnologije upoštevajo edinstvene učne stile otrok s posebnimi potrebami ter spodbujajo sodelovanje in razvoj spretnosti. Poleg tega tekoče raziskave o učinkovitih učnih strategijah za učence z različnimi potrebami prinašajo dragocen vpogled v diferencirano poučevanje in individualizirane pristope. Učitelji uporabljajo te z dokazi podprte prakse, da bi prilagodili svoje učne metode prednostim in težavam vsakega otroka, s čimer spodbujajo bolj vključujoče in spodbudno vzdušje v razredu.

Drugi pomemben trend je priznavanje nevrodivezitet in sprejemanje pristopov, ki temeljijo na močeh, v predšolski vzgoji. Vzgojitelji se odmikajo od perspektiv, ki temeljijo na primanjkljajih, in se namesto tega osredotočajo na prepoznavanje in negovanje naravnih prednosti in talentov vsakega otroka. S spodbujanjem različnih zmožnosti svojih učencev vzgojitelji ustvarjajo spodbudna učna okolja, ki krepijo samozavest in pozitivno samopodobo. Poleg tega je vse večji poudarek na vključevanju socialne pravičnosti in enakosti v posebne izobraževalne prakse za majhne otroke. Vzgojitelji aktivno spodbujajo raznolikost, pravičnost in vključevanje ter zagotavljajo, da imajo vsi otroci enak dostop do priložnosti in virov za optimalno učenje in razvoj. Ti razvojni trendi v posebnem izobraževanju za majhne otroke ne bogatijo le njihovih zgodnjih izobraževalnih izkušenj, temveč tudi postavljajo temelje za bolj vključujočo in pravično družbo v prihodnjih letih.

Vključujoče tehnologije in izobraževalne aplikacije. Raziskave o učinkovitih učnih strategijah za različne učence. Neurodiverziteta in pristopi v izobraževanju, ki temeljijo na močeh. Vključevanje socialne pravičnosti in enakosti v posebnem izobraževanju. Inkluzivne politike in prakse v evropskih državah.

Viri

- CORSELLO, C. M. 2005. Zgodnje posredovanje pri avtizmu. In *Infants & Young Children*, vol. 18, No 2, str. 74-85. https://depts.washington.edu/isei/iyc/corsello_18_2.pdf
- DI GIOVANNI, E. 2020. Jacqueline Bhabha, Andrzej Mirga in Margareta Mat-ache, ur. 2017. *Realizing Roma Rights (Uresničevanje pravic Romov)*. Philadelphia, PA: University of Pennsyl- vania Press. *Critical Romani Studies*, 2(2), 60-62. <https://doi.org/10.29098/crs.v2i2.108>
- DUNST, C. J., TRIVETTE, C. M., HAMBY, D. W. 2007. Metaanaliza raziskav praks družinskega nudenja pomoči. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, 13(4), 370-378. doi: 10.1002/mrdd.20176. PMID: 17979208. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17979208/>
- Komisija za enakost in človekove pravice (EHRC). 2017. *Biti invalid v Veliki Britaniji*: <https://www.equalityhumanrights.com/sites/default/files/being-disabled-in-britain.pdf>: A Journey Less Equal.
- Evropska agencija za posebne potrebe in vključujoče izobraževanje, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education (Spreminjajoča se vloga specializirane ponudbe pri podpori inkluzivnemu izobraževanju): Vključujoča inkluzivna oskrba: prikaz pristopov k specializirani oskrbi v evropskih državah.* (S. Ebersold, M. Kyriaz- opoulou, A. Kefallinou in E. Rebollo Píriz, eds.). Odense, Danska. https://www.europeanagency.org/sites/default/files/CROSP_Synthesis_Report.pdf
- Evropska agencija za posebne potrebe in vključujoče izobraževanje. 2021. *Vključujoče predšolsko izobraževanje za otroke s posebnimi potrebami*. <https://www.european-agency.org/sites/default/files/IECE-Summary-ENelectronic.pdf>
- Eurydice, Eurostat. 2018. *Zagotavljanje kakovostne predšolske vzgoje in varstva*. Evropska komisija. https://abdigm.meb.gov.tr/meb_iys_dosy-alar/2019_12/05140237_OECD_QUALITY_ECEC.pdf
- FRANKENBURG, W. K., DODDS, J., ARCHER, P., BRESNICK, B., MASCHKA, P., EDELMAN, N., SHAPIRO, H. 1992. Denver II: Denverski razvojni presejalni test: temeljita revizija in ponovna postavitvev. *Paediatrics*, 89(1), 91-97. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/1370185/>
- GRIGORENKO, E. L., COMPTON, D. L., FUCHS, L. S., WAGNER, R. K., WILLCUTT, E. G., FLETCHER, J. M. 2020. Razumevanje, izobraževanje in podpora otrokom s specifičnimi učnimi težavami: 50 let znanosti in prakse. *Amer- ican*

Psychologist, 75(1), 37. <https://psycnet.apa.org/record/2019-25332-001>

- Child Trends. 2022. *Predšolska vzgoja in varstvo otrok s posebnimi potrebami*.
https://www.researchgate.net/publication/225110534_Early_Child-

hood_Education_and_Care_for_Children_with_Disabilities_Facilitating_Inclusive_Practice

- JONES, J. L., RODRIGUEZ, J. 2016. *Onkraj obvladovanja vedenja: Šest življenjskih veščin, ki jih otroci potrebujejo*. Redleaf Press. <https://books.google.sk/books?id=diLo-CAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=sk#v=onepage&q&f=false>
- LAURITZEN, S. M., NODELAND, T. S. 2018. "Kaj je predstavljen problem?" Dve desetletji raziskav o Romih in izobraževanju v Evropi. *Pregled raziskovanja izobraževanja*, 24, 148-169. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1747938X18302215>
- MATHWASA, J., SIBANDA, L. 2021. *Inkluzija v okoljih predšolskega razvoja: Vključevanje: realnost ali oaza*. IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.99105
- Nacionalno združenje za izobraževanje majhnih otrok (NAEYC). 2020. *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs*. <https://www.everand.com/book/544437939/Developmentally-Appropriate-Practice-in-Early-Childhood-Programs-Serving-Children-from-Birth-Through-Age-8-Fourth-Edition-Fully-Revised-and-Updated>.
- ODOM, S. L., BRANTLINGER, E., GERSTEN, R., HORNER, R. H., THOMPSON, B., HARRIS, K. R. 2005. *Research in Special Education: (2005): Znanstvene metode in na dokazih temelječe prakse*. *Exceptional Children*, 71(2), 137-148. <https://doi.org/10.1177/001440290507100201>
- O'HANLON, C. 2016. Evropski boj za izobraževanje in vključevanje Romov: A critique of differences in policy and practice in Western and Eastern EU countries (Kritika razlik v politiki in praksi v zahodnih in vzhodnih državah EU). *Social Inclusion*, 4(1), 1-10. <https://www.cogitatiopress.com/socialinclusion/article/view/363>
- RUSSO-CAMPISI, J. 2017. *Na dokazih temelječe prakse v posebnem izobraževanju: (Evidentirane metode: sedanje predpostavke in razmisleki o prihodnosti)*. *Child Youth Care Forum* 46, 193-205 (2017). <https://doi.org/10.1007/s10566-017-9390-5>
- SHONKOFF, J. P., MEISELS, S. J. (ur.). 2000. *Handbook of early childhood intervention*. Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/books/handbook-of-early-childhood-intervention/D71E947C275BCA36BB-20CEC35E01FD63>.
- Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (UNCRC). 1989. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/conventionrights-child>

- Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO). 2009. Globalno poročilo o spremljanju izobraževanja za vse: Premagovanje neenakosti:

Zakaj je upravljanje pomembno. UNESCO.

<https://reliefweb.int/report/world/education-all-global-monitoring-report-2009-overcoming-inequality-whygovernance>

- Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo UNESCO. 2019. Izobraževanje za cilje trajnostnega razvoja: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>.
- Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). 2022. Invalidnost in rehabilitacija: Akcijski načrt SZO 2022-2031. https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA75/A75_10Add4-en.pdf